

Vattentjänstplan Ljungby kommun 2024–2036

Granskningshandling utställning 2024-02-12

Ljungby
kommun

vös Vatten och
Samhällsteknik AB

Innehållsförteckning

Inledning

1. Bakgrund och syfte	5
1.1 Vattentjänstplanens delar	5
1.2 Planprocess och medverkande.....	6
1.3 Uppföljning och omprövning av planen.....	8

Del 1 - VA-översikt

1. Inledning.....	11
2. Naturgivna förutsättningar	12
2.1 Geologi.....	12
2.2 Hydrologi och topografi.....	13
2.3 Klimat.....	14
2.4 Vattenförekomster och dess status	18
3. Kommunens organisation.....	20
4. Allmän VA-försörjning	22
4.1 Verksamhetsområden.....	22
4.2 Allmän dricksvattenförsörjning.....	22
4.3 Allmän spillvattenhantering.....	23
4.4 Vattenbalans	24
4.5 Allmän dagvattenhantering.....	24
5. Enskild VA-försörjning.....	28
5.1 Enskild dricksvattenförsörjning	29
5.2 Enskild spillvattenhantering	29
5.3 Enskild dagvattenhantering	34
6. Resurshushållning och kretslopp	34
7. Brand- och släckvatten	35
7.1 Brandvatten.....	35
7.2 Släckvatten.....	35
8. Påverkan på miljö kvalitetsnormerna för vatten.....	36
8.1 Allmänt.....	36
8.2 Påverkanskällor	36
8.3 Recipienter.....	37

9.	Befolkningsprognos	41
10.	Sammanfattning och behovsanalys	42
10.1	Allmän VA-försörjning	42
10.2	Enskild VA-försörjning.....	46
10.3	Resurshushållning och kretslopp	46
10.4	Brand- och släckvatten.....	46
10.5	Behov av utredningar och planer.....	47

Del 2 - VA-policy

1.	Inledning.....	63
1.1	Workshop	64
2.	Övergripande mål.....	64
3.	Allmän VA-försörjning.....	65
3.1	Allmän dricksvattenhantering	65
3.2	Allmän spillvattenhantering	66
3.3	Allmän dagvattenhantering.....	67
4.	Enskild VA-försörjning	68
4.1	Allmän VA-utbyggnad	68
5.	Resurshushållning och kretslopp.....	69
6.	Brand- och släckvatten	69

Del 3 - VA-handlingsplan

1.	Inledning.....	73
2.	Plan för de allmänna och enskilda VA-anläggningarna	74
3.	VA-utbyggnadsplan.....	77
3.1	Inledning och syfte	77
3.2	Principer för VA-utbyggnad enligt §6 LAV.....	77
3.3	Beslutade utbyggnadsområden och pågående VA-utbyggnad	78
3.4	Identifierade VA-områden.....	79
3.5	Metodik för behovsbedömning och prioritering av områden.....	79
3.6	Beskrivning och behovsbedömning av identifierade VA-områden.....	82
3.7	Tidplan för VA-utbyggnad.....	94
3.8	Finansiering VA-utbyggnad	95
3.9	I väntan på allmänt VA	96

Referenser

<i>Kommunala underlag och styrdokument</i>	97
<i>Lagar och föreskrifter</i>	98
<i>Regionala styrdokument</i>	98
<i>Rapporter och vägledningar</i>	99
<i>Webbsidor</i>	100

Bilagor

Bilaga 1	Lagar, mål och styrande dokument
Bilaga 2	Nulägesbeskrivning av den allmänna VA-försörjningen i Ljungby kommun
Bilaga 3	Enskilda VA-anläggningar i Ljungby kommun
Bilaga 4	Handlingsplan för de allmänna och enskilda VA-anläggningarna
Bilaga 5	Utbyggnadsplan för allmänt VA
Bilaga 6	Skyfallsanalys för allmän VA-anläggning
Bilaga 7	Påverkansanalys vid skyfall och höga flöden
Bilaga 8	Miljökonsekvensbeskrivning
Bilaga 9	Begreppsförklaring

1. Bakgrund och syfte

Enligt Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram ska varje kommun upprätta en VA-plan som omfattar dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten ska kunna följas. För att uppfylla denna åtgärd antogs en VA-plan för Ljungby kommun under 2014.

Från och med 1 januari 2023 ska varje kommun enligt 6a § lagen om allmänna vattentjänster (LAV) ha en aktuell vattentjänstplan som ska antas av kommunfullmäktige. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna (kommunala) vattentjänster ska tillgodoses samt innehålla en bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna VA-anläggningarna ska klara en framtida belastning på grund av skyfall. Innan antagande eller ändring ska samråd om vattentjänstplanen ske. Efter avslutat samråd ska vattentjänstplanen ställas ut för granskning under minst fyra veckor innan planen kan antas i kommunfullmäktige.

I samband med det nya lagkravet i LAV har Ljungby kommun valt att omvandla VA-planen till vattentjänstplan. VA-planen från 2014 har därför uppdaterats och aktualiserats samt kompletterats med nya delar enligt lagkravet.

Vattentjänstplanen är ett strategiskt styrdokument som syftar till att skapa en långsiktig hållbar vatten- och avloppsförsörjning och god vattenstatus i hela kommunen. Denna vattentjänstplan omfattar hela kommunen, både de allmänna anläggningarna inom beslutade verksamhetsområden och de enskilda anläggningar som ligger utanför verksamhetsområdena. Planen sträcker sig över en 12-årsperiod. Vattentjänstplanens aktualitet ska omprövas i kommunfullmäktige minst vart fjärde år.

Planen bidrar även till att nå de nationella och globala miljömålen samt de miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten som tilldelats enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Den är också ett viktigt underlag för kommunens översiktliga planering och har kommunens Översiktsplan 2035 som utgångspunkt.

1.1 Vattentjänstplanens delar

Del 1, VA-översikt – innehåller en översiktlig nulägesbild över den allmänna och enskilda vatten- och avloppsförsörjningen (VA) i kommunen, beskriver naturgivna förutsättningar samt belyser framtida behov av planering och åtgärder för arbetet med vatten och avlopp.

VA-översikten innehåller även en sammanställning av de lagar, mål och direktiv som berör VA-försörjningen i kommunen, denna redovisas i bilaga 1.

Del 2, VA-policy - innehåller vägledande principer och ställningstagande för en långsiktigt hållbar VA-försörjning. VA-policyn är ett viktigt styrdokument i arbetet med vattentjänstplanen och översiktsplanen som helhet.

Del 3, VA-handlingsplan - innehåller kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av vatten och avlopp. Den långsiktiga planeringen omfattar ett antal åtgärder som bedöms som strategiskt viktiga för det fortsatta arbetet med vatten och avlopp samt en VA-utbyggnadsplan. Planen för VA-utbyggnad anger vilka områden med enskilda VA-anläggningar som kommunen planerar att ansluta till det kommunala VA-nätet och vilka områden som i nuläget fortsatt planeras att försörjas genom enskilda anläggningar eller via gemensamhetsanläggningar.

Vattentjänstplanen innehåller även en redovisning av hur de kommunala anläggningarna ska säkras för att klara en framtida belastning på grund av skyfall, denna redovisas i bilaga 6 och 7. Syftet med denna planering är att kommunerna ska vara bättre förberedda och påbörja arbetet med att klimatanpassa den allmänna VA-anläggningen.

Figur 1. Vattentjänstplanens tre delar.

1.2 Planprocess och medverkande

Denna vattentjänstplan har arbetats fram av en projektgrupp bestående av representanter från Ljungby kommun och konsultföretaget Vatten och Samhällsteknik:

Anna Aracsy
Carina Axelsson

Projektledare, Kommunledningsförvaltningen
VA, Tekniska förvaltningen

Elin Oscarsson	Räddningstjänsten, Tekniska förvaltningen
Emma Norrsén	Miljö- och byggnadsförvaltningen
Hanna Palm Johansson	Kommunledningsförvaltningen
Ann-Sofi Boberg	Vatten och Samhällsteknik
Grit Hofer	Vatten och Samhällsteknik

Kommunstyrelsens presidium har varit styrgrupp vid framtagandet av vattentjänstplanen och ansvarar även för mål och ställningstaganden i planen. Kommunstyrelsen är ansvarig nämnd för planen.

Vattentjänstplanen har arbetats fram med stöd utifrån Havs- och vattenmyndighetens vägledning för kommunal VA-planering¹ samt Svenskt Vattens vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan². Delar av planen har medfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag) förmedlade av Länsstyrelsen i Kronoberg.

VA-plan 2014, Översiktsplan 2035 och kommunens verksamhetsplan för dagvatten har använts som utgångspunkt till innehållet i denna plan. Befintligt material från den tidigare VA-översikten upprättad 2013 har uppdaterats och implementerats i planen.

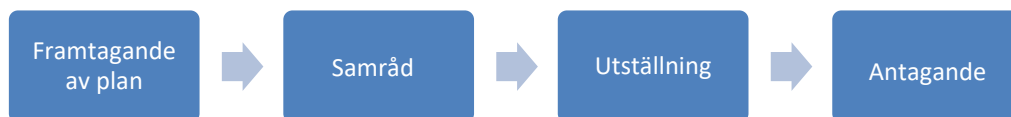
En strategisk miljöbedömning, enligt krav i miljöbalkens 6 kapitel, har genomförts av vattentjänstplanen. Miljöbedömningen redovisar kommunens bedömning av den miljöpåverkan som denna plan kan antas medföra. I den strategiska miljöbedömningen ingår det att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning, denna redovisas i bilaga 8.

Det framtagna förslaget till vattentjänstplan har skickats ut på samråd till de fastighetsägare, myndigheter och politiska partier som kan antas ha ett väsentligt intresse av planen. Därefter har inkomna samrådsyttranden sammanställts och tagits i beaktning. Efter avslutat samråd har planen ställts ut för granskning under fyra veckor. Därefter har en slutlig version av vattentjänstplanen tagits fram för antagande i kommunfullmäktige.

I figur 2 redovisas ett flödesschema över processen för framtagande och antagning av vattentjänstplanen.

¹ Vägledning för kommunal VA-planering, Havs- och vattenmyndigheten, rapport 2014:1.

² Vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan, Svenskt Vatten, rapport M152.

Figur 2. Process för framtagande och antagning av vattentjänstplan.

1.3 Uppföljning och omprövning av planen

En årlig uppföljning ska göras av vattentjänstplanen i enlighet med åtgärd 14 i handlingsplanen i bilaga 4 till denna plan. Den årliga uppföljningen ska genomföras av en förvaltningsövergripande VA-grupp som består av representanter från kommunledningsförvaltningen, tekniska förvaltningen och miljö- och byggförvaltningen.

Vart fjärde år ska hela vattentjänstplanen omprövas av kommunfullmäktige enligt kravet i 6 § i lagen om allmänna vattentjänster.

Kommunledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsavdelningen är ansvarig för att uppföljning och omprövning av vattentjänstplanen genomförs.

Del 1 - VÅ- översikt

Granskningshandling utställning 2024-02-12

Ljungby
kommun

Vatten och
Samhällesteknik AB

1. Inledning

Denna VA-översikt är den första delen i Ljungby kommuns vattentjänstplan. Syftet med VA-översikten är att ge en översiktlig nulägesbild för den allmänna (kommunala) och enskilda VA-försörjningen i kommunen, beskriva omvärldsfaktorer samt belysa framtida behov av planering och åtgärder. Översikten ligger till grund för vattentjänstplanens övriga delar; Del 2 VA - policy och Del 3 VA-handlingsplan, se figur 3.

Figur 3. Vattentjänstplanens tre delar.

Ljungby kommuns vattentjänstplan är ett strategiskt styrdokument som syftar till att skapa en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning samt god vattenstatus i hela kommunen. VA-planeringen omfattar hela kommunen, både den allmänna (kommunala) VA-försörjningen inom beslutade verksamhetsområden och den enskilda VA-försörjningen som ligger utanför de allmänna verksamhetsområdena.

Vattentjänstplanen bidrar till att nå de nationella och globala miljömålen samt de miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten som tilldelats enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Den är också ett viktigt underlag för kommunens översiktliga planering och har kommunens Översiktsplan 2035 som utgångspunkt.

Framtagandet av vattentjänstplanen har gjorts utifrån Havs- och vattenmyndighetens vägledning för kommunal VA-planering³ samt Svenskt Vattens vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-

³ Vägledning för kommunal VA-planering, Havs- och vattenmyndigheten, rapport 2014:1.

plan⁴. Delar av planen har medfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag) förmedlade av Länsstyrelsen i Kronoberg.

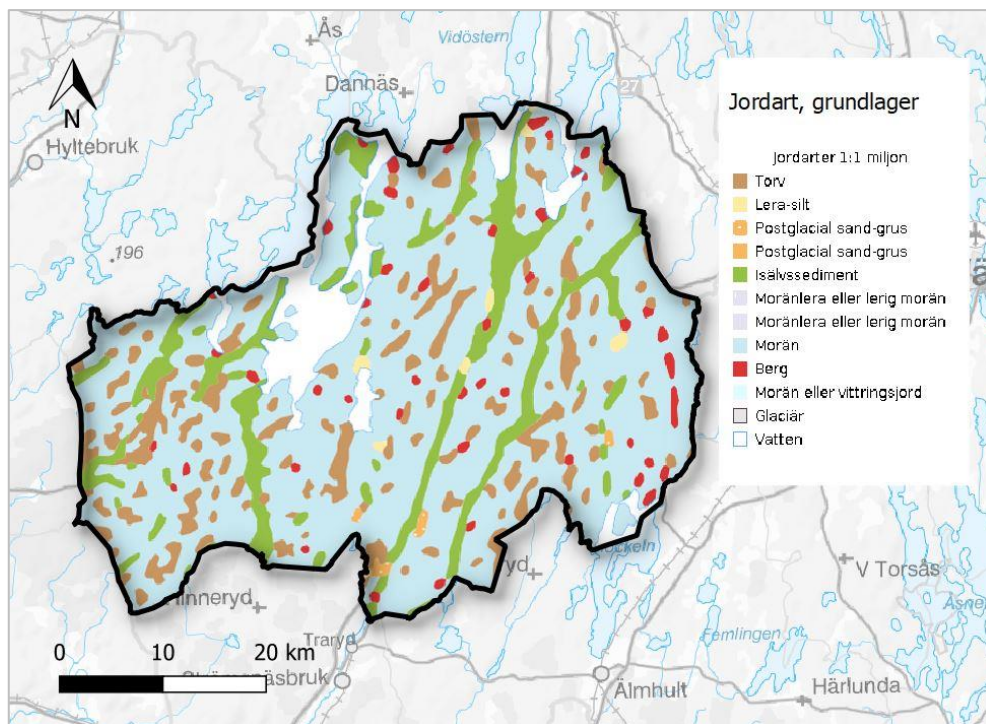
2. Naturgivna förutsättningar

2.1 Geologi

Marken i Ljungby kommun är i huvudsak täckt av morän med rikliga inslag av torvmossor se figur 4. I kommunen finns stråk med isälvsavlagringar i form av sand och grus som sträcker sig i dalgångar i syd-sydvästlig riktning.

Isälvsavlagringar med goda förutsättningar för grundvattenbildning och vattenproduktion finns i Bergaåsen, Vittarydsåsen, Tannåkersåsen, Ljungbyåsen och Åsen mellan Stensjön och Möckeln.

Berggrunden i Ljungby kommun består huvudsakligen av gnejs. Öster om Ryssby/Agunnaryd består berggrunden av granit, förutom ett nord-sydligt stråk av diabas. Både gnejs och granit ger upphov till näringsfattiga jordar, medan diabas ger upphov till mer näringsrik jord. I berggrunden finns sprickakvifärer som är viktiga vattenresurser för den allmänna och enskilda vattenförsörjningen.

Figur 4. Jordarter i Ljungby kommun (sgu.se).

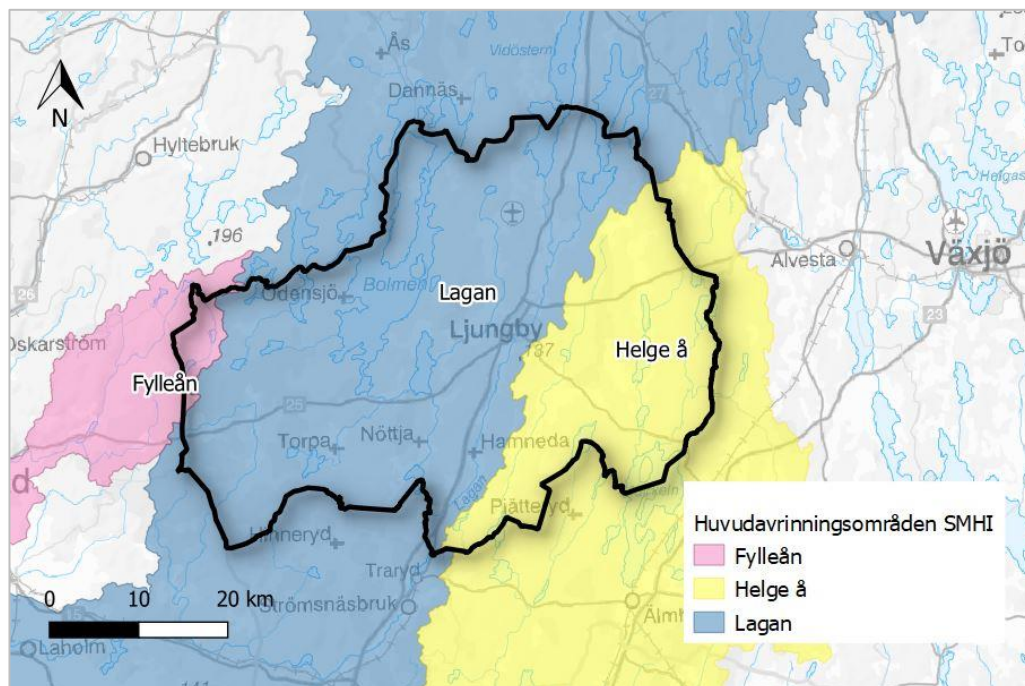
⁴ Vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan, Svenskt Vatten, rapport M152.

2.2 Hydrologi och topografi

Sverige är indelat i fem olika vattendistrikt utifrån hur vattnet rinner, så kallade avrinningsområden. Varje vattendistrikt har en utsedd länsstyrelse som är vattenmyndighet för respektive distrikt.

Större delen av Ljungby kommun ligger inom Lagans huvudavrinningsområde, se figur 5 och en mindre del av kommunen längst i väster ligger inom Fylleåns avrinningsområde. Lagans och Fylleåns avrinningsområden tillhör båda Västerhavets vattendistrikt då de har Västerhavet som recipient. För Västerhavets vattendistrikt är det länsstyrelsen i Halland som är vattenmyndighet. De östra delarna av kommunen ligger inom Helge å huvudavrinningsområde som tillhör Södra Östersjöns vattendistrikt då det har Södra Östersjön som recipient. För Södra Östersjöns vattendistrikt är det länsstyrelsen i Kalmar län som är vattenmyndighet.

Topografin i Ljungby kommun är överlag varierad, vilket innebär att det finns många vattendrag och sjöar. Kommunen ligger på den norra delen av Sunnerbosläätten, där sjöar, myrar och jordbruksdalar utgör öppna inslag i en skogsdominerad landskapsbild. Den västra delen av kommunen är rik på skog och myrar, medan den östra karakteriseras av ett mer mosaikartat landskap, med insprängda nord-sydliga dalgångar med jordbruksområden mellan skogsmarker.

Figur 5. Huvudavrinningsområden i Ljungby kommun (smhi.se).

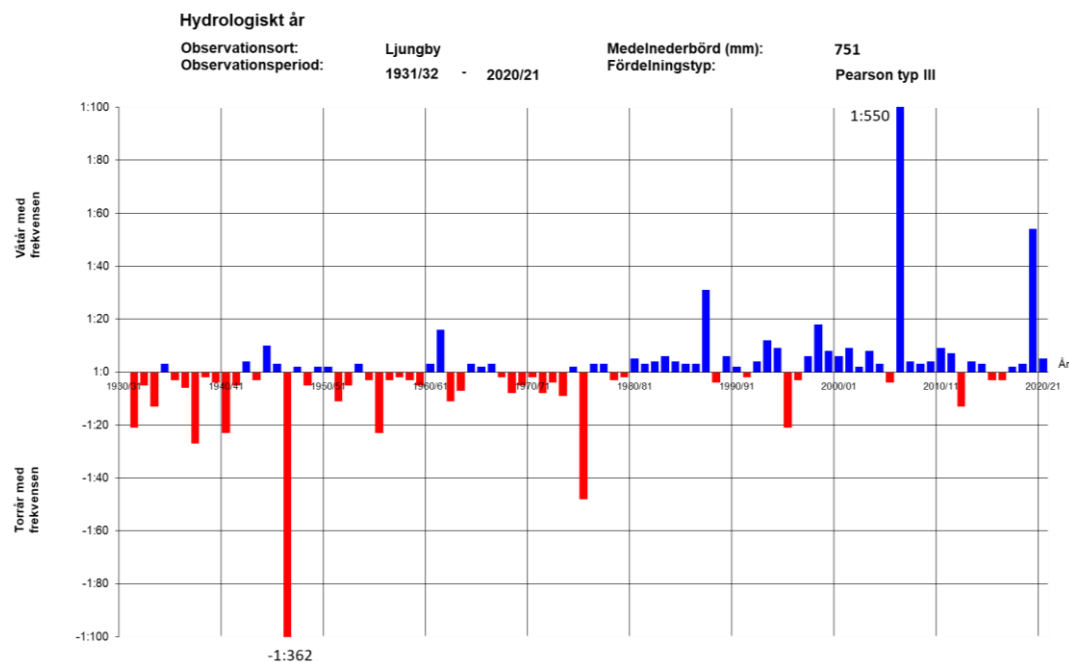
2.3 Klimat

Klimatet har en avgörande betydelse för såväl grund- som ytvattenbildning. Jämfört med stora delar av södra Sverige har Ljungby kommun hög nederbörd eftersom området ligger relativt nära västkusten.

SMHI har under lång tid haft kontinuerliga mätningar av nederbörd vid stationer fördelade över landet. I Ljungby sker mätningar vid två stationer, Ljungby A (väster om Ljungby) och Ljungby D (sydöst om Ljungby). Den nederbördsstatistik som redovisas nedan baseras på SMHI:s mätningar under 1931 – 2021 vid SMHI:s nederbördsstation Ljungby D.

Vid mätstationen har det under denna period i genomsnitt fallit 751 mm/år, med lägsta uppmätta värde 449 mm/år och det högsta 1235 mm/år (avser hydrologiskt år, d v s perioden oktober - september). Det framgår tydligt att nederbördsmängden kan variera kraftigt från år till år.

En statistisk bearbetning av SMHI:s uppmätta nederbörd i Ljungbyområdet redovisas i figur 6 nedan. Diagrammet skall läsas med sannolikheten för att en viss nederbörd skall överskridas som en gång på x antal år (våtår, blå staplar) respektive underskridas som en gång på x antal år (torrår, röda staplar). Diagrammet visar nederbörden under ett hydrologiskt år.

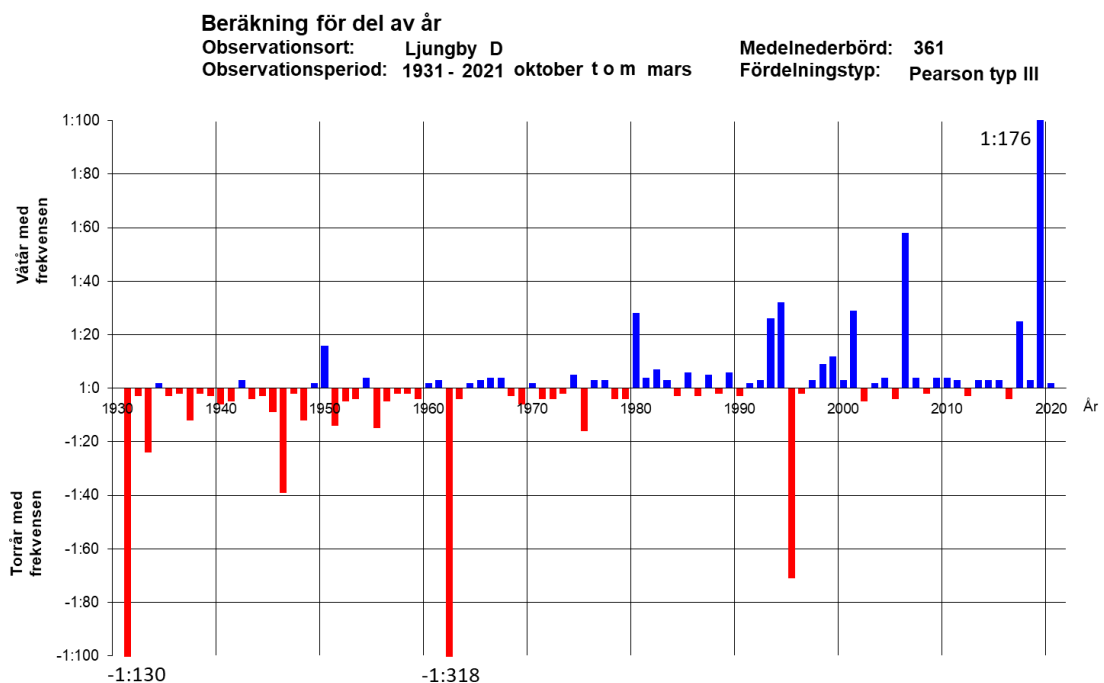

Figur 6. Statistisk bearbetning av nederbörd i Ljungbyområdet under ett hydrologiskt år för perioden 1931–2021 (bearbetade data från SMHI.se).

VA-försörjningen kan drabbas hårt av såväl torka som intensiva regn. När det gäller vattenförsörjning är det huvudsakligen de torra perioderna som innebär problem i form av vattenbrist, men som även kan påverka vattnets kvalitet. Viktigt är härvid att notera sammanhängande perioder med extrem torka. Exempel på torrår som satt avtryck i vattentillgången är 1946–1947 och 1975–1976.

Intensiva regn eller perioder med mycket nederbörd påverkar avloppssystemen med risk för bland annat översvämningar, såväl i källare som på ytor, och utsläpp av orenat avloppsvatten (bräddningar). Exempel på tydliga våtar är 1987–1988, 2006–2007 och 2019–2020. I augusti 2020 föll skyfallsliknande regn över både Ljungby stad och Lagans samhälle. Även i juli 2021 föll stora mängder regn över Ljungby.

För vattenförsörjningen är den yt- och grundvattenbildning som sker under vinterhalvåret särskilt viktig eftersom nettonederbörden då är större än avdunstningen. Under sommaren, då den mesta nederbörden tas upp av vegetationen eller avdunstar, kan det bli brist på vatten på grund av att användningen överstiger nybildningen. Ett diagram över den nederbörd som faller under vinterhalvåret redovisas i figur 7 nedan.

Figur 7. Statistisk bearbetning av nederbörd i Ljungbyområdet under oktober – mars för perioden 1931–2021 (bearbetade data från SMHI.se).

Grundvattenbildningen var generellt svar under första halvan av 1900-talet, vilket framgår av diagrammet ovan. Torra vintrar som sticker ut under 1900-talet är vintern 1931/1932 då det var ett torrår 1:130 och vinter 1962/1963 då det var ett torrår 1:318.

Man kan således med tillgängliga historiska data skapa en bild av naturliga variationer och vilken marginal för kommande Extremsituationer som rimligen måste finnas. De naturliga variationerna är i ett långt perspektiv större än effekterna av klimatförändringar, men det är viktigt att även addera klimatförändringarna till de historiska värdena.

Klimatförändringar

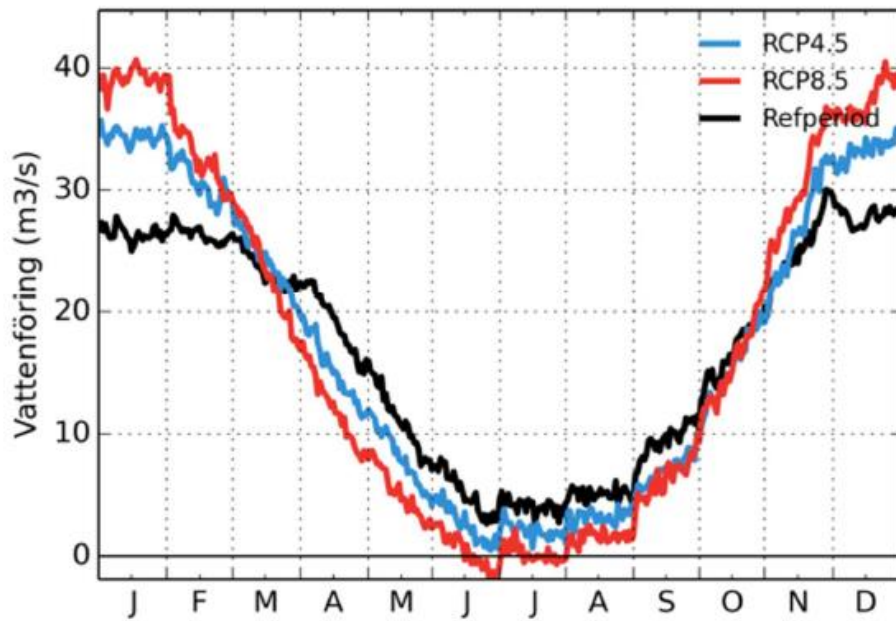
SMHI har gjort länsvisa klimatanalyser för Sveriges län fram till år 2100, baserade på de två scenarierna ”begränsade” (RCP4.5) respektive ”höga” (RCP8.5) utsläpp av växthusgaser. I en rapport⁵ redovisas följande översiktliga analys för Kronobergs län och Ljungby kommun:

Temperaturen i länet beräknas öka med ca 3 grader fram till slutet av 2000-talet enligt scenariot med begränsade utsläpp och ca 5 grader enligt scenariot med höga utsläpp. Störst ökning av temperaturen beräknas ske vintertid med upp mot 6 grader enligt RCP8.5. Vintern blir således kortare och vegetationsperioden ökar med 2–3 månader. Sommaren förväntas bli varmare och längre.

Årsmedelnederbörden beräknas beroende på scenario öka med ca 10–20 % i Ljungby kommun fram till slutet av 2000-talet. Nederbörden beräknas öka mest vintertid och i Ljungby kommun beräknas nederbörden vintertid öka med omkring 20 % enligt RCP4.5 och uppemot 40 % enligt RCP8.5. Den kraftiga nederbörden förväntas också öka med upp mot 20 % beroende på RCP-scenario.

De förändrade nederbördsförhållandena innebär att tillrinningen till vattendragen ökar under vintern och minskar under sommaren, se medeltillrinningen till Lagan-Bolmen i figur 8 nedan. I figuren anges endast medelvärden och stora variationer kan förekomma. Den nederbörd som faller under vintern förväntas i betydligt större utsträckning bestå av regn som direkt avgår till vattendragen. Varmare temperaturer innebär dessutom en längre vegetationsperiod, högre avdunstning och lägre tillrinning sommartid.

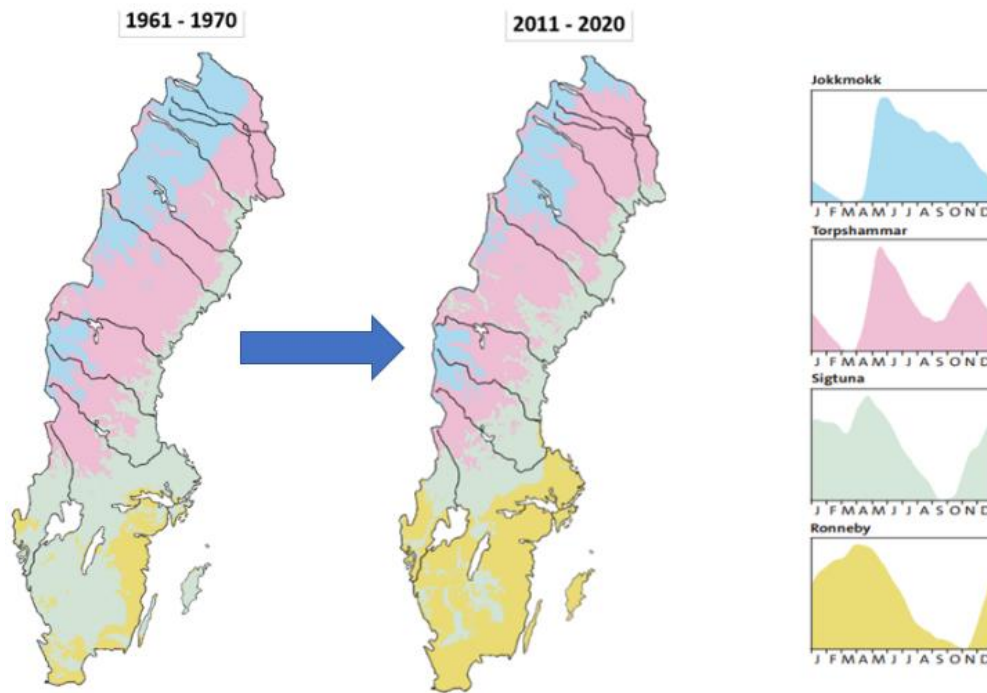
⁵ Klimatologi Nr 27, 2015

Figur 8. Beräknade medelvärden av tillrinningen till Lagan - Bolmen, jämfört med referensperioden 1963 - 1992 (SMHI Klimatologi nr 27, 2015).

I figur 9 nedan illustreras, utifrån ett geografiskt perspektiv, hur klimatförändringarna orsakar en förskjutning av årstidsvariationer. En längre vegetationsperiod leder till att växterna tar upp vatten från marken under en

längre del av året, vilket i sin tur leder till att grundvattennivåerna sjunker eller tar längre tid att återhämta sig.

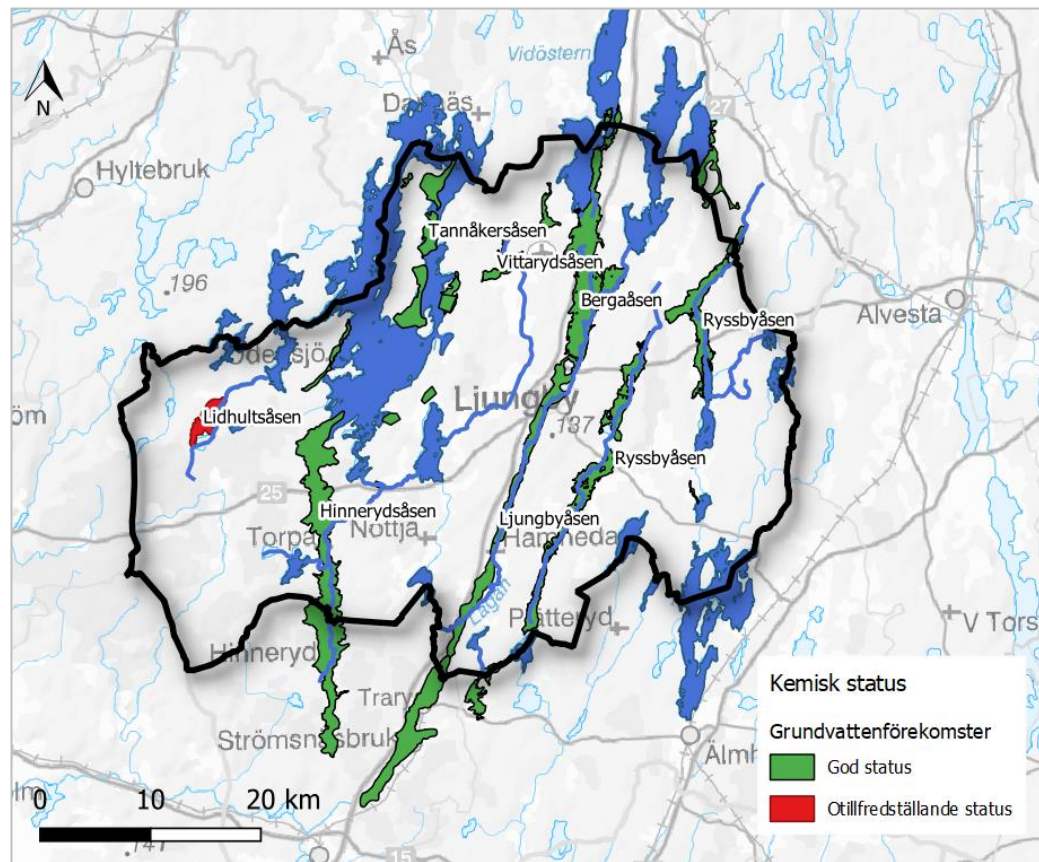
Figur 9. Geografisk förskjutning av årstidsvariationer i Sverige (sgu.se). Diagrammen till höger visar skillnaden i grundvattennivå över året.

2.4 Vattenförekomster och dess status

Grundvatten

Huvuddelen av grundvattenförekomsterna inom kommunen består av sand- och grusförekomster som i huvudsak återfinns i isälvsavlagringar längs med Lagan, Lillån, Ljungabäcken, Torpaån samt längs de östra delarna av Bolmsö i de norra delarna av Bolmen se figur 10 nedan.

Vattenmyndigheten har klassat såväl den kvantitativa som kemiska statusen som god för alla grundvattenförekomster inom Ljungby kommun. Undantaget är sand- och grusförekomsten Lidhultsåsen, som är klassificerad med otillfredsställande kemisk status på grund av att riktvärdet för bekämpningsmedlet pentaklorfenol överskrider i grundvattnet. Orsaken bedöms vara förorenande områden inom förekomsten.

Figur 10. Grundvattenförekomster och dess kemiska status i Ljungby kommun enligt Vattenmyndigheten (viss.lansstyrelsen.se).

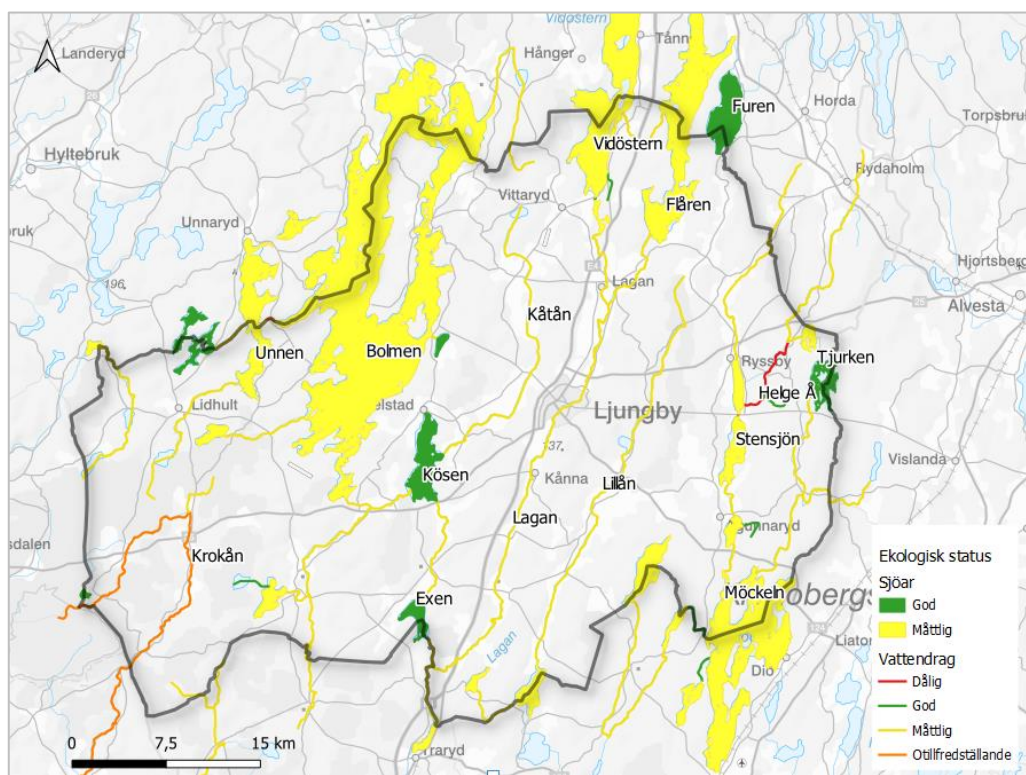
Sjöar och vattendrag

För sjöar och vattendrag i Ljungby kommun har vattenmyndigheten generellt klassat den kemiska statusen som god, med undantag för kvicksilver och bromerade difenyletrar vars EU-gränsvärde överskrider i landets samtliga ytvatten. Ljungabäcken: Ryssbysjön - Lillasjön, Lagan: Bolmän - Skålån, samt Lidhultsån: Unnen - Stensjön uppnår inte god kemisk status med avseende på benso(a)pyren.

De sjöar i kommunen som uppnår god ekologisk status är Exen, Furen, Kösen, Lillasjö, Nejsjön, Tjurken och Yasjön, se figur 11. Av vattendragen är det endast några mindre bäckar som uppnår god ekologisk status. I övrigt är den ekologiska statusen för vattenförekomsterna huvudsakligen klassad som måttlig av olika anledningar, med undantag för Krokån och delar av Helge Å. Dessa är klassade med otillfredställande respektive dålig ekologisk status med avseende på fisk och hydromorfologi.

För sjön Bolmen är den ekologiska statusen klassad som måttlig på grund av växtplankton och bottenfauna. Andra orsaker till att sjöar i kommunen inte uppnår god status är problem med till exempel morfologiska förändringar, fisk, näringsämnen och försurning.

Vattendragen Lagan och Lillån är klassade med måttlig ekologisk status med anledning av problem med fisk och hydromorfologi. I Lillån förekommer även problem med näringsämnen. I övriga vattendrag är den främsta anledningen till måttlig ekologisk status problem med fisk och hydromorfologi, men även till viss del försurning.

Figur 11. Sjöar och vattendrag och dess ekologiska status i Ljungby kommun enligt Vattenmyndigheten (viss.lansstyrelsen.se).

3. Kommunens organisation

Kommunen är huvudman för den allmänna vatten- och avloppsförsörjningen i Ljungby kommun. Kommunfullmäktige har det övergripande ansvaret och det löpande arbetet sker inom tekniska förvaltningen och miljö- och byggförvaltningen.

Tekniska förvaltningen, VA- och renhållningsavdelningen, ansvarar för drift och underhåll för den allmänna VA-försörjningen. Verksamheten finansieras av den

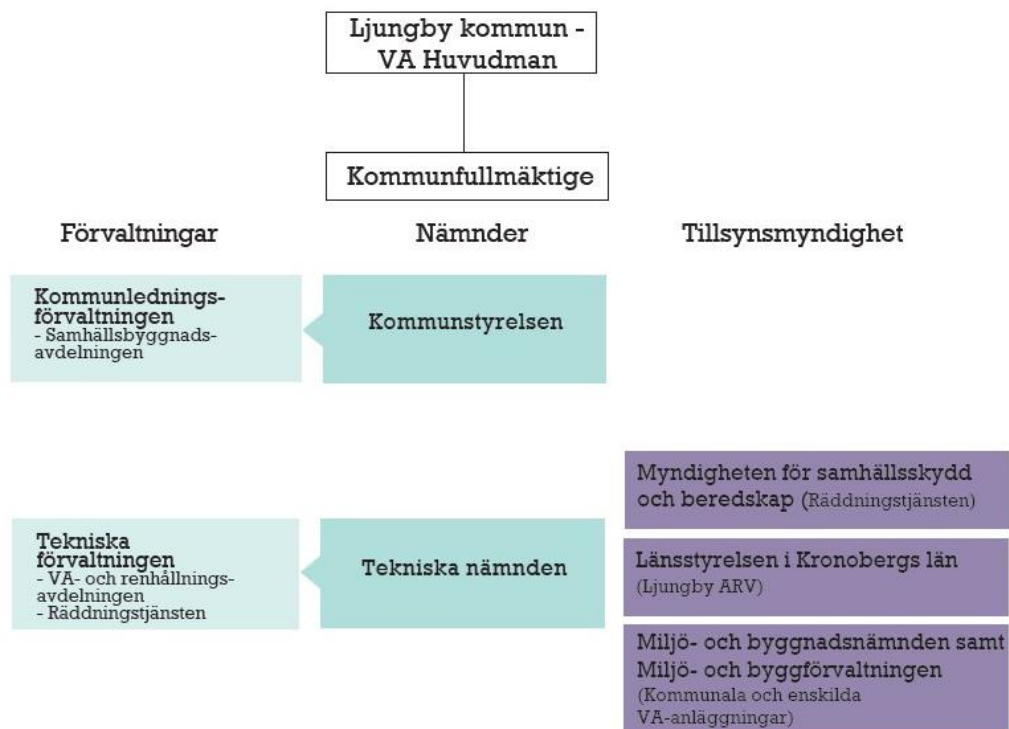
kommunala VA-taxan som är antagen av kommunfullmäktige. Förutom lagen om allmänna vattentjänster (LAV 2006:412) regleras verksamheten av Ljungby kommuns allmänna bestämmelserna för vatten och avlopp (ABVA), även de antagna av kommunfullmäktige.

Tekniska förvaltningen ansvarar även för räddningstjänsten i kommunen.

Miljö- och byggnämnden och dess förvaltning ansvarar för tillstånd samt tillsyn och kontroll av både kommunala och enskilda VA-anläggningar. Länsstyrelsen i Kronobergs län är tillsynsmyndighet för Ljungby avloppsreningsverk.

Kommunstyrelsen och dess förvaltning (sambhallsbyggnadsavdelningen) ansvarar för den fysiska planeringen i kommunen, vilket bland annat omfattar ansvar för det löpande översiktliga planarbetet, detaljplanering och övriga samhallsbyggnadsprojekt.

I figur 12 nedan visas hur kommunen är organiserat med avseende på vatten- och avloppsförsörjningen.

Figur 12. Ljungby kommuns organisation med avseende på vatten- och avloppsförsörjning.

4. Allmän VA-försörjning

Ljungby kommun har ca 28 500 invånare (ca 12 500 hushåll) varav drygt hälften bor i Ljungby stad. Under 2021 var drygt 70 % av kommunens invånare anslutna till den allmänna (kommunala) VA-försörjningen. Verksamhetsområden med allmän VA-försörjning finns i dagsläget i 18 olika orter. För dagvatten finns verksamhetsområde med dagvattenledningsnät i 14 olika orter. Utbyggnad av allmän VA-försörjning pågår även inom ytterligare fem nya verksamhetsområden i kommunen. I kommunen finns totalt ca 55 allmänna VA-anläggningar i kommunen bestående av vattenverk, avloppsreningsverk och pumpstationer.

En nulägesbeskrivning för kommunens vattenverk/vattentäkter, avloppsreningsverk samt ledningsnät för dricksvatten, spillvatten och dagvatten redovisas i bilaga 2.

4.1 Verksamhetsområden

I enlighet med §6 i lagen om allmänna vattentjänster skall kommunen besluta om verksamhetsområden för de vattentjänster (vattenförsörjning, spill- och dagvatten) som med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön, behöver ordnas i ett större sammanhang för viss befintlig eller blivande bebyggelse.

I Ljungby kommun är kommunen huvudman för samtliga allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

4.2 Allmän dricksvattenförsörjning

Den allmänna dricksvattenförsörjningen i Ljungby kommun baseras på produktion av dricksvatten från 15 allmänna vattentäkter med tillhörande vattenverk. Råvattnet som används till dricksvattenproduktionen hämtas från grundvattentäkter i kommunen. Ljungby vattenverk är det största verket och kommunens huvudvattenverk med tillhörande vattenöverföringsledning, låg- och högreservoarer och tryckstegringsstationer.

De vattentäkter och skyddsområden för vattentäkter som finns i Ljungby kommun har ett högt ekonomiskt och bruksbart värde då dricksvatten är vårt viktigaste livsmedel. Det är därför viktigt att vattentäkterna skyddas från påverkan och förorening från trafik, olyckor, jord- och skogsbruk, grustäkter, avfallsanläggningar och andra faktorer som kan påverka kvaliteten på råvattnet och tåktens kapacitet. För att skydda grundvattnet i de allmänna vattentäkterna

har vattenskyddsområden upprättats. I Ljungby kommun finns vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter för de flesta allmänna vattentäkter, men behov att revidera dessa finns då de är föråldrade och inte lever upp till aktuell lagstiftning. Behov finns även att inrätta vattenskyddsområden för de vattentäkter som saknar detta.

4.3 Allmän spillvattenhantering

I Ljungby kommun finns 12 allmänna avloppsreningsverk som tar emot spillvatten från Ljungby stad och de större tätorterna i kommunen. Avloppsvatten från Känna, Ryssby, Lagan, Vittaryd och Dörarp går i överföringsledning till Ljungbys avloppsreningsverk. Det pågår även projektering av ytterligare en överföringsledning från Ljungby och längs med Bolmens östra strand upp till Bollstad, Bolmsö.

Avloppsvatten kan vara av olika slag t ex spillvatten, dagvatten, dräneringsvatten eller kylvatten och de olika typerna av avloppsvatten måste i de flesta fall hanteras på olika sätt.

Avloppsledningarna i Ljungby kommun är huvudsakligen separerade i två olika ledningssystem (spillvatten och dagvatten), ett så kallat duplikatsystem. Ett duplikatsystem medför att avloppsvattnet kan behandlas på ett effektivare sätt och en bättre reningseffekt kan uppnås jämfört med ett kombinerat system.

Spillvattnet rinner i självfallsledningar eller pumpas i tryckledningar till avloppsreningsverk. Delar av dagvattnet tas omhand genom fördröjning och rening i dagvattendammar, men majoriteten av dagvattnet leds med självfall via ledningar eller diken orenat ut till en recipient (sjö eller vattendrag). Dräneringsvatten från fastigheter bör pumpas till dagvattennätet för att undvika dämning och baktryck vid kraftiga regn eftersom ledningsnätet för dagvatten får dämna till marknivå. Idag är dock en stor del kopplat till spillvattennätet. Kylvatten släpps både i spill- och dagvattennätet, vilket kräver kommunens medgivande. Till avloppsledningssystemet tränger även så kallat tillskotts-/ovidkommande vatten in som består av diffust inläckande dag-, drän-, och grundvatten. Andelen tillskottsvatten varierar enligt Svenskt Vatten normalt kraftigt från år till år beroende på nederbörd och grundvattennivåer.

Spillvatten från industrier och verksamheter

I kommunen finns ett flertal industrier och verksamheter som med större dricksvattenförbrukning och därmed stor produktion av spillvatten, som efter olika grad av renings släpps till spillvattennätet. Bland de större användarna kan

nämnas Ljungby Energi, Strandmöllen (produktionsanläggning för olika gaser) och simhallen. Ljungby kommuns miljöavdelning har ansvar för tillsyn av dessa verksamheter. I samband med tillsynen granskas anläggningarna och krav ställs på provtagning av processvatten för att uppnå de råd och riktvärden som finns antagna och/eller kraven som ställs i kommunens verksamhetsplan för fordonstvättar.

4.4 Vattenbalans

I tabell 1 nedan redovisas en vattenbalans för åren 2020–2022 för Ljungby vattenverk och Ljungby avloppsreningsverk. I vattenbalansen har även Lagan, Kånna, Dörarp, Ryssby och Vittaryd tagits med då Ljungby avloppsreningsverk även tar emot avloppsvatten från dessa samhällen. Vattenbalansen redovisar ett medelvärde för åren 2020–2022 av utgående mängd dricksvatten, inkommande mängd avloppsvatten samt den procentuella andelen tillskottsvatten i spillvattenledningsnätet.

Vattenbalansen redovisar förhållandet mellan utgående mängd dricksvatten från Ljungby vattenverk (inkl. vattenverken i Dörarp, Ryssby och Vittaryd) jämfört med inkommande mängd avloppsvatten till Ljungby avloppsreningsverk. Angivna värden i tabellen är beräknade medelvärden för åren 2020–2022.

Utifrån förhållandet mellan dessa vattenmängder utgör tillkommande vatten i form av inläckande dag-, drän- och grundvatten till spillvattenledningarna ca 46 %.

Tabell 1. Vattenbalans för 2020–2022 för Ljungby vattenverk (inkl. Dörarp, Ryssby och Vittaryd) och Ljungby avloppsreningsverk.

Vattenbalans Ljungby 2020–2022*	
Utgående mängd dricksvatten	1 427 533 m ³
Inkommande mängd avloppsvatten	2 631 313 m ³
Tillskottsvatten	Ca 46 %

*Medelvärde för åren 2020–2022.

4.5 Allmän dagvattenhantering

Ljungby kommun har kommunalt verksamhetsområde för dagvatten i 14 orter och samhällen. I Ljungby tätort leds det mesta av dagvattnet till ån Lagan. För övriga tätorter leds dagvattnet till de vattendragen närmast nedströms. Utöver de större

vattendragen finns det också ett antal dikningsföretag (se bilaga 2) inom kommunen, varav fem tar emot dagvatten från tätbebyggda områden.

I tabell 2 nedan redovisas de tätorter med dagvattennät där det finns dikningsföretag. I Södra Ljunga, Angelstad och Vittaryd bedöms det i nuläget vara liten risk för påverkan av dagvatten i och med att det är små dagvattenledningar och lite eller ingen överlappning. I Känna och Ljungby kan det finnas behov av att utreda risken för påverkan av dagvatten på dikningsföretagen.

Tabell 2. Dikningsföretag i Ljungby kommun.

Ort	Dikningsföretag
Angelstad	Delar av dagvattnet leds till Kullabäcks och Bödelängarnas dikningsföretag från 1926 respektive 1920.
Känna	Dagvattnet avleds till dikningsföretaget Känna by från 1912.
Ljungby	Dagvatten från en liten del av nordvästra industriområdet avleds mot Nässjön och Kåtäns dikningsföretag från 1957.
Södra Ljunga	Delar av dagvattnet avleds till Prästbodaåns dikningsföretag från 1929.
Vittaryd	Delar av dagvattnet leds till via diken till Erikstad och Simmarps dikningsföretag från 1899.

Där fastigheter ingår i verksamhetsområde för dagvatten och fastighetsägare har erbjudits förbindelsepunkt ska felkopplade dag- och dränvattenledningar anslutas till dagvattenledning. Enligt Ljungby kommuns ABVA är det inte tillåtet att ansluta dagvattenförande ledning till spillvattennätet. Det är viktigt att dagvattnet inte är kopplat till spillvattennätet av olika skäl. Dels skulle en spädning av spillvattnet medföra att den totala mängden föroreningar i det renade vattnet ökar, dels är reningsanläggningarna ofta känsliga för flödesvariationer. Det är dessutom orimligt att dimensionera reningsanläggningarna för den flerdubbelt större kapaciteten än vad som krävs för att hantera spillvattnet.

Hållbar dagvattenhantering

Enligt kommunens verksamhetsplan för dagvatten ska kommunen sträva efter en hållbar dagvattenhantering. Omhändertagande av dagvatten kan vara en

utmaning vid en ökad byggnation och förtätning av staden. Dagvatten rinner snabbt av från hårdgjorda ytor och bidrar till höga flöden och för med sig föroreningar ut i recipienten. Pågående klimatförändringar förväntas leda till större variationer i nederbörd och därmed kraftigare flöden av dagvatten och större risk för översvämningar och transport av föroreningar. En god planering och att skapa en långsiktigt hållbar dagvattenhantering för Ljungby kommun är därför en prioriterad fråga.

Genom god planering kan dagvatten även erbjuda positiva inslag i den bebyggda miljön. Växtlighet och mark har en naturlig förmåga att rena vatten och jämna ut flöden. Ett lokalt omhändertagande av dagvatten nyttjar naturliga system och kan bidra till att dagvattnet blir mindre förorenat och samtidigt bidra till attraktiva närmiljöer och en ökad biologisk mångfald.

Beslutet att prioritera hållbar dagvattenhantering grundar sig bland annat på att delar av Ljungby kommun vid intensiva och kraftiga regn (skyfall) drabbas av översvämningar. Dessa översvämningar beror på att en stor andel hårdgjord yta är ansluten till ett ledningsnät med begränsad kapacitet samt att det ofta saknas sekundära avrinningsvägar och översvämningssytor. Ljungby tätort och Lagans samhälle är särskilt drabbat. Översvämningar sker även vid höga flöden i ån Lagan. Översvämningarna orsakar stora skador, kostnader och merarbete för både privatpersoner, företag och för kommunen.

För att uppnå målet med hållbar dagvattenhantering behöver dagvatten i större utsträckning kunna omhändertas lokalt genom öppen dagvattenhantering i form av t ex dagvattendammar samt genom att anlägga översvämningssytor och säkra avrinningsvägar. Där öppen dagvattenhantering inte är möjlig kan underjordiska magasin behövas.

I Ljungby kommun finns ett antal allmänna fördröjnings- och reningsanläggningar för omhändertagande av dagvatten. Det finns även tre underjordiska magasin som fördröjer dagvatten samt ett par regnbäddar. I figur 13 visas ett exempel på en dagvattendamm vid Helsingborgsvägen i Ljungby.

Figur 13. Dagvattendamm vid Helsingborgsvägen i Ljungby.

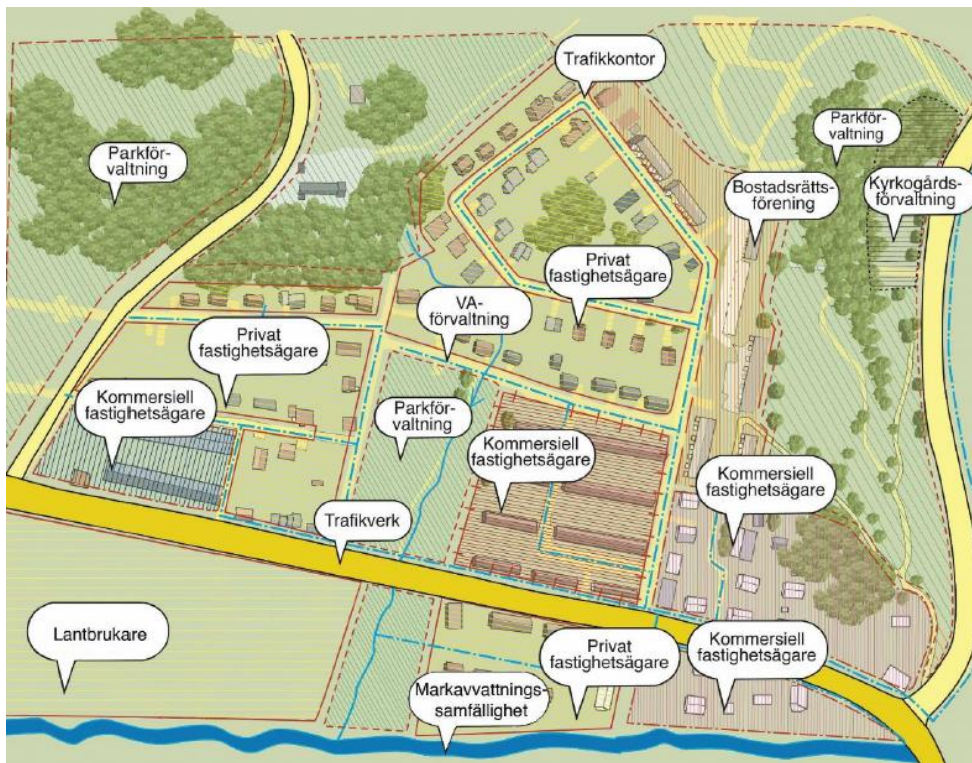
Med hållbar dagvattenhantering ska även ekonomisk och social hållbarhet beaktas. I vissa fall innebär det att konventionell avledning i ledning är mer hållbart än öppen dagvattenhantering på ytan.

Även höjdsättning av gator och fastigheter är viktigt för att ytavrinning vid större regn ska kunna ske till ytor där vattnet inte gör någon skada.

Att bygga dagvattenledningar med större kapacitet bedöms inte vara ekonomiskt försvarbart. Det skulle även kunna ge utrymmesproblem i gatan då många olika typer av ledningar ska samsas om utrymmet.

Ansvar för dagvattenhantering

Ansvaret för hantering av dagvatten är fördelat på flera olika aktörer som till exempel kommunen, privata fastighetsägare och olika verksamhetsutövare, se figur 14. För att uppnå en långsiktigt hållbar dagvattenhantering krävs att alla aktörer samverkar.

Figur 14. Olika aktörer som påverkar och ansvarar för dagvattnet i en stad (Svenskt Vatten rapport P110).

I Ljungby kommun är det främst tekniska nämnden och miljö- och byggnämnden som har ansvar för dagvatten inom kommunalt verksamhetsområde. Utanför verksamhetsområde för dagvatten och detaljplanlagt område är det respektive fastighetsägare som ansvarar för dagvattenhanteringen. Där Ljungby kommun är fastighetsägare ligger ansvaret på exploateringsavdelningen.

Dagvatten från industrier och verksamheter

I kommunen finns ett flertal industrier och verksamheter. Ett antal industrier som bedriver miljöfarlig verksamhet har krav på dagvattenhantering i gällande tillstånd. Det finns inga allmänna fördröjnings- eller reningsanläggningar som enbart hanterar industridagvatten.

5. Enskild VA-försörjning

Alla VA-anläggningar som inte är allmänna är enligt lagen om allmänna vattentjänster enskilda. Det innebär att det är den enskilde fastighetsägarens ansvar att ordna med vatten och avlopp för sin fastighet. I Ljungby kommun har omkring 30 % av kommunens invånare enskild VA-försörjning.

Det förekommer att fastighetsägare går samman och skapar gemensamhetsanläggningar för avlopp. I bilaga 3 redovisas en sammanställning av de gemensamhetsanläggningar och större enskilda privata anläggningar för avlopp som finns i Ljungby kommun.

5.1 Enskild dricksvattenförsörjning

I Ljungby kommun finns många enskilda dricksvattenbrunnar eftersom en stor del av kommunens befolkning bor på landsbygden. I enskilda vattentäkter är det vanligast att man använder grundvatten i berg eller jord.

Att borra eller gräva en ny dricksvattenbrunn kräver inget tillstånd och det är fastighetsägarna som ansvarar för drift och skötsel av de enskilda dricksvattenanläggningarna. Det är också fastighetsägaren som är ansvarig för kvalitén på sitt dricksvatten och att åtgärda problem med brunnen. Detta innebär att kommunen inte har lika stor kännedom om de enskilda dricksvattentäkterna.

Sedan 1976 har brunnsborrhare dock haft lagkrav på sig att skicka in uppgifter om bergborrade brunnar till SGU (Sveriges Geologiska Undersökning). Dessa uppgifter finns i SGU:s databas Brunnar. Sedan 2019 kan privatpersoner själva registrera sin dricksvattenbrunn hos SGU. Ljungby kommun rekommenderar privatpersoner att registrera sina brunnar för att ge den ett säkrare skydd i exempelvis ersättningsärenden eller vid etablering av nya brunnar i närheten.

Vanliga kvalitetsproblem med enskilt dricksvatten är förhöjda halter av järn och mangan och att vattnet är surt. För att motverka dessa kvalitetsproblem har många fastighetsägare filter mot detta.

I jordbruksområden är det vanligt med höga nitrathalter i grundvattnet som oftast är orsakade av läckage från kvävegödsling, men kan även bero på inläckage från en avloppsanläggning i närheten av en enskild brunn.

5.2 Enskild spillvattenhantering

I Ljungby kommun finns det i dagsläget omkring 6 000 enskilda avloppsanläggningar. Övervägande delen (ca 5 400) består av slamavskiljare med efterföljande rening, där reningen huvudsakligen sker via infiltration. Övriga anläggningar består av slutna tankar, minireningsverk och gemensamhetsanläggningar. Omkring 2 300 av avloppsanläggningarna i kommunen är installerade för mer än 30 år sedan. De flesta av dessa äldre anläggningar har kommunen aldrig bedrivit tillsyn över.

Enskilda avlopp med WC- och BDT-vatten (bad-, disk- och tvättvatten) faller under miljöbalkens bestämmelser och kräver antingen anmälan eller ansökan till kommunen. Kommunen har därmed även ett tillsynsansvar över enskilda avloppsanläggningar i form av kontroll av utformning, funktion och reningsgrad. Fastighetsägaren har ett ansvar för att avloppsanläggningen uppfyller gällande regler och inte orsakar olägenheter för människors hälsa eller miljön.

I Ljungby kommun är förutsättningarna i allmänhet goda för infiltration i befintlig markstruktur, men ibland måste marken kompletteras med ytterligare lager för att förbättra infiltrationsförmågan och säkra en tillräcklig höjdskillnad mellan utsläppsnivå och högsta grundvattennivå. Ibland finns ingen lämplig infiltrationsplats och då måste rening av avloppsvatten ske på annat sätt, till exempel i tät markbädd, minireningsverk eller biologiskt reningsverk.

Ungefär 12 % av avloppsanläggningarna i kommunen uppnår inte dagens krav för en godkänd anläggning och ungefär 8 % av dessa ligger inom verksamhetsområden för VA där utbyggnad inte har realiserats eller i områden där samordnade lösningar ska komma till stånd. Resterande har med ett fåtal undantag ansökningsärenden i gång. Övriga avloppsanläggningar inom kommunen uppnår dagens krav för en godkänd anläggning, allvarliga brister i funktion som framkommer vid tillsyn kan dock leda till krav. Bristande rening av avloppsvatten kan orsaka en försämrad miljö i form av påverkan på yt- och grundvatten, övergödning, försurning och föroreningar. Ett annat förekommande problem är att avståndet mellan utsläppspunkten och dricksvattentäkten är för kort, vilket kan påverka kvalitén på dricksvatten och orsaka smittspridning.

Inventering och tillsyn av enskilda avlopp

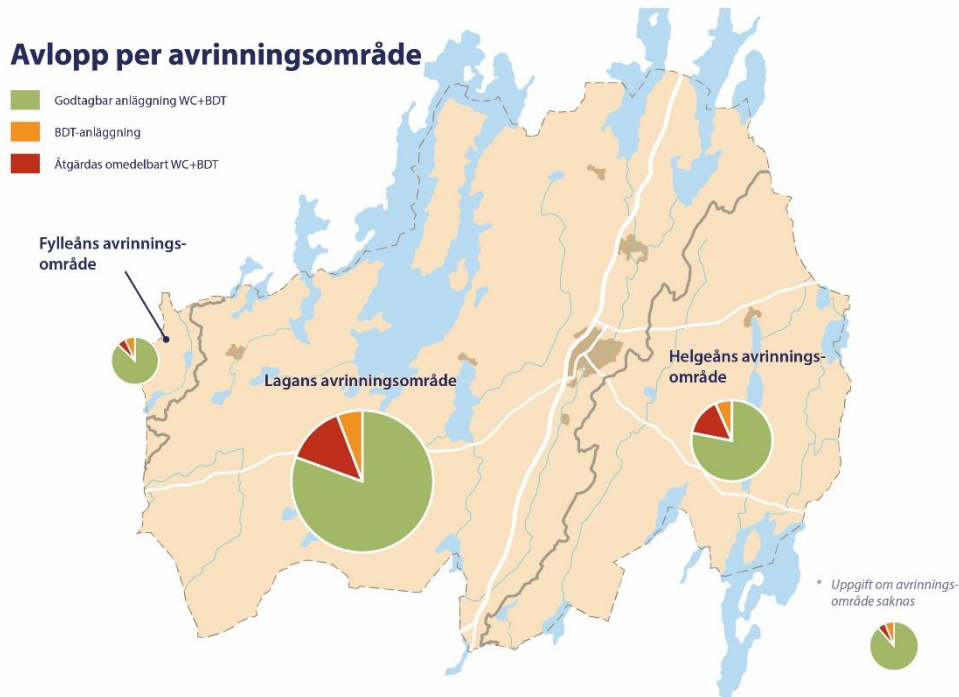
Ljungby kommuns miljöavdelning genomförde en omfattande skrivbordsinventering av de små avloppsanläggningarna i kommunen under åren 2006–2020. Samtliga fastighetsägare med små avlopp fick fylla i uppgifter om sina avloppsanläggningar på utskickade inventeringsblanketter. Denna inventering har därefter fungerat som en grund för vilka avlopp som är i behov av att åtgärdas enligt miljöbalken. I tabell 3 redovisas status på inventerade enskilda avlopp i Ljungby kommun uppdelat per avrinningsområde.

Tabell 3. Status på inventerade enskilda avlopp i Ljungby kommun uppdelat per avrinningsområde.

Avrinningsområde	Godtagbar anläggning WC+BDT	Åtgärdas omedelbart WC+BDT	BDT-anläggning
Fylleån	104	7	8
Lagan	3357	559	241
Helge å	1181	234	98
Uppgift saknas	701	40	48
Totalt	5343	840	395

Godtagbara anläggningar innebär att tekniken är godtagbar. Vid tillsyn kan det dock visa sig att funktionen är så försämrad att krav på åtgärder bör ställas. Åtgärdas omedelbart innebär antingen att tekniken är icke godtagbar (t ex slamavskiljare följt av stenkista) eller att de anläggningarna efter tillsyn bedömts vara i så dåligt skick att krav på åtgärder ställts. BDT-anläggningarna har endast utsläpp av bad-, disk- och tvättvatten. För befintliga BDT-anläggningar prioriteras varken tillsyn eller åtgärder då belastning på miljö samt fara för hälsa är mycket lägre än för avlopp med WC-utsläpp.

I figur 15 nedan redovisas status för de enskilda avloppen uppdelat på avrinningsområde i en schematisk kartbild (cirklarna i figuren är inte skalenliga).

Figur 15. Schematisk karta (cirkeln är inte skalenliga) över status på inventerade enskilda avlopp i Ljungby kommun uppdelat per avrinningsområde.

Kommunen har gjort en prioritering för små avlopp, där krav i första hand har ställts på de allra lägst klassade avloppen. De lägst klassade avloppen har ingen eller bristfällig slamavskiljning och/eller reningsförmåga och uppfyller därmed inte miljöbalkens krav på rening av avloppsvatten. Exempel på sådana avlopps-lösningar är stenkista, infiltrationsbrunn och direktutsläpp till mark och vatten-drag. Fastighetsägarna får ett år på sig att åtgärda avloppet alternativt upphöra med utsläppet.

Under 2021 ställdes krav på nästan alla återstående anläggningar med lägst klassning, endast enstaka fastigheter återstår som inte fått krav på sig. De fastigheter som återstår består vanligtvis av trekammarbrunn med utsläpp till stenkista och har av särskilda anledningar fått uppskov alternativt ligger de inom ett utpekade område som ska anslutas till kommunalt vatten och avlopp.

Enligt Havs- och vattenmyndigheten (HaV) innebär en hållbar åtgärdstakt dels att de lägst klassade avloppsanläggningarna åtgärdas, del att äldre anläggningar med godkänd teknik åtgärdas i den takt som deras funktion nedsätts⁶. Med åtgärdstakt menas att en gammal avloppsanläggning byts ut mot en ny. HaV

⁶ Havs- och vattenmyndighetens rapportering Styrmedel för en hållbar åtgärdstakt 2013-09-13.

bedömer att en årlig åtgärdstakt på minst 5% krävs för att små avlopp ska upprätthålla en acceptabel reningsgrad. Mellan 2017 och 2022 var åtgärdstakten i Ljungby kommun i genomsnitt 3,8 % per år.

Från och med 2022 utför kommunens miljöavdelning tillsyn på markbaserade avloppsanläggningar, såsom infiltrationer eller liknande, med tillstånd beviljade före miljöbalkens inträde 1 januari 1999. Dessa anläggningar är gamla och har mer eller mindre nedsatt funktion. De kan också ha anlagts på ett sätt som inte är godkänt idag, till exempel att de saknar luftningsrör eller fördelningsbrunn. Krav på åtgärder ställs områdesvis där områden med övergödda sjöar och vattendrag och andra känsliga livsmiljöer har prioriterats i första hand.

Miljöförvaltningen har som mål att innan 2026 utföra tillsyn på alla anläggningar som är uppförda innan 1998. Därefter kommer tillsyn att utföras på anläggningar uppförda efter 1998 med tillstånd som gäller under miljöbalken.

Tillsynsbehovet beror på flera faktorer, till exempel antalet små avlopp och hur gamla de är. Utöver detta behöver man beakta att små avloppsanläggningar har behov av återkommande tillsyn av skötseln av avloppsanläggningen, utan att det nödvändigtvis betyder att den måste bytas helt. Brister som uppmärksammas och åtgärdas i tid kan förlänga avloppsanläggningens livslängd. Tillsynstakten behöver således alltså vara högre än åtgärdstakten. Om de små avloppsanläggningarna ska ha en tillfredsställande reningsförmåga genom hela sin livslängd innebär det att varje anläggning i genomsnitt kan behöva minst ett tillsynsbesök var tionde år. Detta medför en tillsynstakt på ca 10 %, vilket resurmsässigt är en stor utmaning. En skötselkrävande anläggning som exempelvis minireningsverk bör dessutom ha tillsyn ännu oftare.

Ljungby kommun har för närvarande som mål att årligen utöva tillsyn över 6,3 % av anläggningarna. Under 2022 skedde tillsyn på 4,1% av anläggningarna. Inom ett par år kommer en del av tillsynen utgöras av uppföljande tillsynsbesök på fastigheter som nyligen fått tillsyn och därefter ålagts att rätta till en brist.

Slamtömning och omhändertagande av slam

Slam från enskilda avloppsanläggningar är ett kommunalt avfall som kommunen ansvarar för att samla in och behandla. I Ljungby kommun är slamtömningen upphandlad och utförs av en entreprenör. Tömning av enskilda avloppsanläggningar är schemalagd och sker normalt en gång per år för permanentboende och en gång vartannat år för fritidsboende. Om ytterligare tömningar krävs beställs de genom budning. Slutna tankar töms endast efter beställning.

Slam från enskilda avlopp behandlas i nuläget i Ljungby avloppsreningsverk där det renas ihop med inkommande avloppsvatten från ledningsnätet.

Totalt samlas ca 5 000 ton slam in från enskilda avlopp per år (2021).

5.3 Enskild dagvattenhantering

Utanför detaljplanelagt område är det vanligen fastighetsägaren som ansvarar för dagvattnet. Det förekommer även gemensamhetsanläggningar, men det är mindre vanligt. Dikningsföretag kan i vissa fall ha funktion som gemensamhetsanläggning.

6. Resurshushållning och kretslopp

Ett systematiskt arbete med ständiga förbättringar och effektivisering är ett viktigt arbete inom VA-verksamheten för att uppnå en god resurshushållning. En väl planerat, underhållet och robust vatten-, spillvatten- och dagvattensystem minskar risken för läckor, översvämningar, bräddningar, oplanerade driftstopp och utsläpp. Dessa risker kan var och en för sig medföra stora kostnader, olägenheter för människor och djur, förorening av miljön samt skapa merarbete för Ljungby kommun.

Energieffektivisering är en viktig del inom den allmänna VA-verksamheten då drift av både vatten- och avloppsanläggningar kräver stora resurser av el. Inom Ljungby kommun pågår ett ständigt arbete med utbyte av pumpar och komponenter till energieffektiva modeller. Vid Ljungby avloppsreningsverk rötas avloppsslam och av den producerade rötgasen tillverkas el som distribueras vidare ut till elnätet. Överskottsvärmen används för uppvärmning av avloppsreningsverkets olika byggnader och processer.

En effektiv drift av vatten- och avloppsanläggningar samt ett kontinuerligt uppströmsarbete leder även till minskad kemikalieanvändning i driften av anläggningarna.

Slam som produceras vid avloppsreningsverken går till sluttäckning av Bredemads deponi i Ljungby, vilket bidrar till minskade utsläpp från deponin. Att använda lokalt producerat slam som täckmassor bidrar även till minskad användning av tunga massor som behövs till sluttäckningen samt till färre långväga transporter av massor och därmed minskade utsläpp.

Delar av det dagvatten som tas omhand i kommunen fördröjs och renas i dammar, vilket leder till att föroreningar samlas upp och inte sprids ut i naturen.

Fastighetsägare som har torrtoalett kan ansöka om dispens för att själv kompostera sin latrin. Färdigkomposterad latrin kan användas till jordförbättring.

7. Brand- och släckvatten

Före en räddningsinsats är det viktigt att kommunen har en planering för brandvatten i syfte att säkerställa att räddningstjänsten har tillräckligt med vatten. Efter en räddningsinsats finns ibland vatten kvar på marken/runt det som har brunnit. Vattnet som använts vid en insats kan delas upp i två delar:

- Brandvatten är det (rena) vatten som används för att släcka en brand.
- Släckvatten är det (smutsiga) vatten som nuddat branden och finns kvar på platsen eller rinner bort efter släckning.

7.1 *Brandvatten*

Vatten är historiskt det helt dominerande släckmedlet vid bränder i byggnader och ser ut att fortsätta vara det främsta släckmedlet i en överskådlig framtid. Vatten är i många fall en förutsättning för att räddningstjänsten ska kunna göra en effektiv släck- och räddningsinsats och brist på vatten kan därför försvåra och fördröja en räddningsinsats. Det är viktigt att planeringen av brandvattenförsörjning blir långsiktigt hållbar för att kunna upprätthålla den samhällsviktiga funktion som räddningstjänsten har. Andra intressen som bland annat dricksvattenkvalitet och kostnad/underhåll ska givetvis beaktas.

En vanlig lösning för brandvattenförsörjning i tätorter är att använda brandposter som är kopplade på det befintliga dricksvattennätet. En annan lösning är att använda öppna vattentag eller branddammar. Behovet av ett robustare samhälle men även globala trender så som klimatförändringar gör att kommunen behöver anpassa sin vattenanvändning.

7.2 *Släckvatten*

Släckvatten är det vatten som har använts vid en släckinsats och som inte har förångats av värmen från branden. Om släckvattnet är kontaminerat ska det omhändertas. Hur förorenat vattnet är beror på vad som brinner och vart det brinner.

Ljungby kommun har i dagsläget ingen anläggning för omhändertagande och rening av kontaminerat släckvatten. Vid behov körs förorenat vatten till anläggning på annan ort för destruktion.

8. Påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten

8.1 *Allmänt*

Vattenuttag och avloppshantering kan riskera att påverka miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten.

Som redovisats i kapitel 3.4 är såväl den kvantitativa som den kemiska statusen i alla grundvattenförekomster klassad som god, med undantag för Lidhultsåsen som inte uppnår god kemisk status på grund av att den är förorenad av bekämpningsmedlet pentaklorfenol.

Den kemiska statusen hos ytvattenförekomsterna är generellt klassad som god, med undantag för kvicksilver och bromerade difenyletrar och ett par vattendrag som är förorenade med benso(a)pyren. Den ekologiska statusen är av olika anledningar huvudsakligen klassad som måttlig för både sjöar och vattendrag. Vanliga orsaker är morfologiska förändringar, fisk, näringsämnen och försurning.

Nedan redovisas en översiktlig genomgång och bedömning av de allmänna avloppsanläggningarnas påverkan på vattenförekomsterna inom Ljungby kommun.

8.2 *Påverkanskällor*

Vattenuttag kan framför allt påverka grundvattenförekomsternas kvantitativa status, som även kan leda till att den kvalitativa statusen påverkas. I Ljungby kommuns allmänna grundvattentäkter finns i dagsläget inget som tyder på att det sker ett överuttag av grundvatten. Tillgången på grundvatten är överlag god, men däremot kan torra somrar vara ett problem. Samtliga grundvattenförekomster uppnår god kvantitativ status.

De allmänna VA-anläggningarna riskerar främst att påverka ytvattenrecipienter genom utsläpp av föroreningar från avloppsreningsverk (vid bräddningar) och dagvatten från hårdgjorda ytor. Även de enskilda avloppsanläggningarna, som är väl utspridda i kommunen, riskerar att påverka recipienterna för såväl

grundvatten som ytvatten. Enskilda avloppsanläggningars påverkan på vattenförekomsterna är en viktig aspekt i samband med miljö- och byggförvaltningens tillsyn och inför utredningar om nya utbyggnadsområden för allmänt VA alternativt utbyggnad av gemensamhetsanläggningar.

Föroreningar i dagvatten

Dagvatten för med sig föroreningar från de ytor det runnit över. Vilka ämnen och koncentrationer dagvattnet innehåller beror på markanvändningen i avrinningsområdet samt på regntillfället. Dagvattnet innehåller bland annat tungmetaller, salt, kolväten, sot, stoft och partiklar. Dagvatten kan även innehålla näringsämnen kväve och fosfor. Föroreningarna kommer till stor del från trafiken i form av partiklar från motorfordon samt däck- och vägslitage. Även byggnadsmaterial, förbränning och atmosfärisk deposition bidrar till föroreningar i dagvatten. I dagvatten från industriområden och starkt trafikerade vägar kan föroreningshalterna ofta vara höga.

För att åstadkomma en reningseffekt av dagvatten är det vanligt att utforma diken och dammar så att flödet blir lugnt och uppehållstiden lång för att fånga upp partiklar och näringsämnen i den växtlighet som etablerar sig i diket. Naturbaserade lösningar för dagvattenhanteringen förespråkas i största möjliga mån eftersom växtlighet och mark har en naturlig förmåga att rena vatten och jämna ut flöden.

8.3 Recipienter

Den ekologiska statusen är klassad som måttlig för de olika recipienterna till vilka utsläpp av avloppsvatten från allmänna anläggningar sker. Den kemiska statusen för recipienterna är huvudsakligen bedömd som god (med undantag för de överallt i landet överskridna gränsvärdena för kvicksilver och bromerade difenyletrar), förutom i Lagan och Lidhultsån där även gränsvärdet för Benso(a)pyrene överskrids.

Agunnarydssjön

Agunnaryds avloppsreningsverk släpper sitt rena vatten via ett mindre dike ut i Agunnarydssjön, som är klassad med måttlig ekologisk status på grund av problem med försurning. Vattenförekomsten ingår i ett åtgärdsområde för kalkning, men uppnår trots detta inte god status. Statusen för näringsämnen bedöms dock som god. Agunnarydssjön har fått en tidsfrist till 2027 att uppnå god ekologisk status.

Från Agunnaryd avleds även dagvatten till Agunnarydssjön, men någon särskild bedömning av påverkan från dagvatten eller förorenande ämnen har inte gjorts i klassningen av Agunnarydssjön.

Agunnaryds avloppsreningsverk bedöms enligt klassningen av Agunnarydssjön vara en punktkälla för utsläpp av näringsämnen (totalfosfor) och risk finns för problem med övergödning och därmed sänkt status.

Bolmen

Avloppsreningsverken Bollsta – Bolmsö, Bolmsö kyrkby, Mjälén, Rya Mosse (Angelstad och Bolmen) och Sjöhagen släpper alla sitt renade vatten via infiltrationsanläggningar till sjön Bolmen. Från verksamhetsområdena Angelstad och Bolmen avleds även dagvatten till Bolmen.

Bolmen är klassad med måttlig ekologisk status på grund av växtplankton och bottenfauna. Statusen för kvalitetsaspekterna näringsämnen och särskilt förorenande ämnen (enbart koppar som klassats) bedöms dock som hög respektive god. Statusen avseende konnektivitet (vandringshinder) i Bolmen bedöms som otillfredställande. En tidsfrist har getts till 2033 att uppnå god ekologisk status.

Särskild bedömning av påverkan från avloppsreningsverk, dagvatten eller bräddning saknas i klassningen av Bolmen.

Bolmån

Utgående vatten från avloppsreningsverket i Skeeen leds ut i sjön Bolmen och sedan vidare ut i Bolmån (delsträcka Kösen – Torpaån). Bolmån (Kösen - Torpaån) är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk och hydromorfologi. Statusen för konnektivitet och näringsämnen bedöms dock som god. En tidsfrist har getts till 2027 att uppnå god ekologisk status.

Särskild bedömning av påverkan från förorenande ämnen, avloppsreningsverk eller bräddning saknas i klassningen av Bolmån.

Kösen

Dagvattnet från Angelstad avleds till sjön Kösen via allmänna dagvattenledningar och via Kullabäcks och Bödelängarnas dikningsföretag. Kösen är klassad med en god ekologisk status med avseende på morfologiska förändringar och kontinuitet.

Särskild bedömning av påverkan från dagvatten saknas i klassningen av Kösen, men statusen avseende särskilt förorenande ämnen bedöms som god med avseende på metallerna arsenik, koppar och zink.

Lagan

Avloppsreningsverken i Ljungby och Hamneda släpper sitt renade vatten via varsin bäck till ån Lagan (delsträcka Bolmån - Skålån). Lagan (Bolmån - Skålån) är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk och hydromorfologi. Statusen för näringsämnen bedöms som hög, medan statusen för konnektivitet bedöms som otillfredställande. Lagan (Bolmån - Skålån) har fått en tidsfrist till 2039 att uppnå god ekologisk status.

Från Ljungby och Hamneda avleds även dagvatten till Lagan, men någon särskild bedömning av påverkan från dagvatten har inte gjorts i klassningen av Lagan. Statusen för särskilt förorenande ämnen bedöms dock som god med avseende på metallerna zink, koppar, krom och arsenik.

Hamneda avloppsreningsverk bedöms enligt klassningen av Lagan (Bolmån - Skålån) kunna utgöra en betydande påverkanskälla och risk finns för sänkt status avseende miljögifterna di(2-ethylhexyl) flamat (DEHP), zink, PFOS, Bisfenol A samt metaller.

Lidhultsån

Lidhult avloppsreningsverk släpper sitt renade vatten via ett dike till Lidhultsån (delsträcka Unnen - Stensjön). Lidhultsån (Unnen - Stensjön) är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk och hydromorfologi. Statusen för näringsämnen bedöms dock som hög, medan statusen för konnektivitet bedöms som dålig och statusen för försurning bedöms som otillfredställande. Lidhultsån har fått en tidsfrist till 2039 att uppnå god status ekologisk status.

Från Lidhult avleds även dagvatten till Lidhultsån, men någon särskild bedömning av påverkan från dagvatten har inte gjorts i klassningen av Lidhultsån. Statusen för särskilt förorenande ämnen bedöms dock som god med avseende på arsenik, koppar, krom och zink.

Särskild bedömning av påverkan från avloppsreningsverk eller bräddning saknas i klassningen av Lidhultsån.

Lillån (Prästbodaån)

Utgående vatten från avloppsreningsverket i Södra Ljunga leds via Prästbodaån och därefter vidare ut i Lillån (delsträcka Hängasjön - Klövarydssjön). Lillån (Hängasjön - Klövarydssjön) är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk och hydromorfologi. Statusen för näringsämnen bedöms som måttlig och statusen för konnektivitet bedöms som dålig. Lillån har fått en tidsfrist till 2027 att uppnå god status ekologisk status.

Till Lillån avleds även dagvatten från Södra Ljunga, men någon särskild bedömning av påverkan från dagvatten har inte gjorts i klassningen av Lillån. Statusen för särskilt förorenande ämnen bedöms dock som god med avseende på koppar och zink.

Särskild bedömning av påverkan från avloppsreningsverk eller bräddning saknas i klassningen av Lidhultsån.

Delar av dagvattnet avleds till Prästbodaåns dikningsföretag från 1929.

Ryssbysjön – Ljungabäcken

Dagvatten från Ryssby tätort leds till Ryssbysjön eller Ljungabäcken som mynnar i Ryssbysjön. Ryssbysjön och Ljungabäcken är båda klassade med måttlig ekologisk status. Ryssbysjöns ekologiska status är måttlig på grund av näringsämnen, fisk, morfologiska förändringar och kontinuitet. Ljungabäckens ekologiska status är måttlig med avseende på parametrarna fisk och hydromorfologi.

Ryssbysjön är klassad med betydande påverkan avseende urban markanvändning. Enligt klassningen finns risk för betydande påverkan och sänkt status avseende totalfosfor på grund av övergödning (belastning av näringsämnen).

Både Ryssbysjön och Ljungabäcken har även klassats avseende metallerna arsenik, koppar, krom och zink. För dessa metaller bedöms statusen som god i både Ryssbysjön och Ljungabäcken. Ryssbysjön bedöms även ha god status avseende metallen uran.

Torpaån

Utgående vatten från avloppsreningsverket i Torpa leds till Torpaån (delsträcka Bolmån – Bäck). Torpaån (Bolmån – Bäck) är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på försurning och hydromorfologi. Torpaån har fått en tidsfrist till 2027 att uppnå god ekologisk status. Statusen avseende näringsämnen och konnektivitet bedöms dock som hög respektive god.

Från samhället Torpa avleds även dagvatten till Torpaån, men någon särskild bedömning av påverkan från dagvatten har inte gjorts i klassningen av Torpaån. Statusen för särskilt förorenande ämnen bedöms dock som god med avseende på metallerna arsenik, koppar, krom och zink.

Särskild bedömning av påverkan från avloppsreningsverk eller bräddning saknas i klassningen av Torpaån.

9. Befolkningsprognos

Ljungby kommuns vision är att det år 2035 ska bo 35 000 invånare i Ljungby kommun. För att nå den visionen behöver kommunen öka sitt invånarantal med nästan 6 500 invånare. Med utgångspunkt i visionen beräknas det totalt behövas ett tillskott av cirka 2 800 bostäder i hela kommunen.

Ljungby kommuns befolkning har de senaste åren legat relativt stabilt kring 28 500 invånare. Mellan 2013 och 2018 ökade befolkning med ungefär 1 300 invånare, vilket till stor del var en följd av utrikes flyttnetto. Kommunens befolkningsprognos från 2022-02-22 bedömer att folkmängden år 2035 kommer att uppgå till ca 29 500 invånare, vilket kan jämföras med befolkningsmålet på 35 000 invånare samma år. Den största befolkningsökningen förväntas ske i Ljungby stad. Det är också tydligt att kommunen har en åldrande befolkning, där särskilt andelen över 80 år kommer att öka betydligt framöver. Om man jämför befolkningsmängden med antalet hushåll kan man dra slutsatsen att det i snitt bor 2,1 personer per hushåll.

Enligt kommunens bostadsförsörjningsprogram ser behovet av bostäder olika ut i de olika kommundelarna. I Ljungby stad finns ett högre tryck medan det i de övriga tätorterna inte är lika hög efterfrågan på bostäder. För Ljungby kommun bedöms det år 2022 vara ett underskott på bostadsmarknaden på kommunnivå och i centralorten, medan det är balans i övriga delar av kommunen. I Ljungby stad finns det alltså ett högre tryck medan det i de övriga orterna inte är lika hög efterfrågan på bostäder. Även på landsbygden byggs en del enbostadshus, men det är här svårare att dra några slutsatser om hur efterfrågan fördelas geografiskt. En bedömning är dock att efterfrågan är som störst i närheten av centralorten samt utmed vissa strandsträckor, särskilt vid sjön Bolmens östra strand.

Utifrån kommunens befolkningsprognos och vision om 35 000 invånare i Ljungby kommun finns ett ökat behov av allmän vatten- och avloppsförsörjning i framtiden. Förutom ett ökat invånarantal planerar Ljungby även för exploatering av nya industriområden och beroende på vilken typ av industri som etableras kan behovet av processvatten öka, vilket kan ha en stor påverkan på det allmänna VA-ledningsnätet i framtiden. Bedömningar av framtiden är alltid osäkra och i nuläget är osäkerheten ovanligt stor till följd av det ekonomiska läget och begynnande lågkonjunktur. Konjunkturen påverkar till exempel bostadsbyggandet både direkt genom att bostadsbyggandet minskar samt indirekt genom ökad arbetslöshet och minskad disponibel inkomst.

10. Sammanfattning och behovsanalys

Nedan sammanfattas den nuvarande statusen och behov som finns för den allmänna och enskilda vatten- och avloppsförsörjningen i Ljungby kommun. Behoven utgår från den information som framkommit i arbetet med denna plan, men även från kommunens skyldigheter enligt aktuell lagstiftning och regelverk samt tidigare fattade beslut inom kommunen.

10.1 Allmän VA-försörjning

Övergripande

- Ansvarsfördelningen i VA-planeringen i kommunens samhällsbyggnadsprocesser och arbetet med VA behöver tydliggöras inom kommunen. Arbetet med vattentjänstplanen har även visat att det finns ett stort behov av en förvaltningsövergripande VA-grupp och att det samarbetsforum som bildats inför framtagande av vattentjänstplanen bör fortleva.
- Risker och hot mot de allmänna VA-anläggningarna bör kontinuerligt ses över för att säkerställa att tillräckliga skyddsåtgärder mot t ex föroreningar finns.
- Information, kommunikation och rådgivning om vatten och avlopp bör ske löpande både till abonnenter och till kommuninvånare med enskilt vatten och avlopp. Exempel på informationsaktiviteter är:
 - Informera om vattnets värde och hur vi bäst kan hushålla med vattnet genom till exempel Svenskt Vattens kommunikationskoncept Hållbar vattenanvändning.
 - Ge råd och riktlinjer gällande till exempel källaröversvämningar, vad man får spola ner i toaletten samt fett och oljor i avloppet.
 - Rådgivning till fastighetsägare om vattenanvändning och hur bostadstomters utformning kan påverka dagvattenhanteringen och de allmänna VA-ledningarna.
 - Information till abonnenter i samband med ett eventuellt bevattningsförbud.
 - Information om en miljöriktig och hållbar inriktning för biltvätt.
 - Information till ägare av enskilda avlopp avseende ansvar och skötsel av den enskilda anläggningen.

- Erbjud studieförberedelse samt medverka på mässor och evenemang.
- Ge råd och riktlinjer för industrier.

Allmän dricksvattenförsörjning

- Samtliga vattentäkter i kommunen ska ha nödvändiga tillstånd och ett tillfredställande skydd i form av beslutade och uppdaterade vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter.
- I arbetet med den framtida vattenförsörjningen är det viktigt att beakta de konsekvenser som uppkommer av de klimatförändringar som sker.
- Samtliga allmänna verksamhetsområden för vatten ska ha en långsiktig säkerställd tillgång till reservvatten. Reservvattenförsörjning kommer att behandlas i vattenförsörjningsplanen som planeras att tas fram som en delplan till denna plan.
- Ett kontinuerligt arbete med att förbättra processerna på de allmänna vattenverken ska bedrivas för att säkerställa leverans av dricksvatten av godkänd kvalitet. Behov för de allmänna vattenverken kommer att omfattas av drift- och underhållsplanen som planeras att tas fram som en delplan till denna plan.
- Tillräcklig kapacitet av processvatten inom kommunen bör finnas för att ge möjlighet till framtida industrietableringar som är i behov av vatten i sin process. Alternativ till användning av dricksvatten bör tas fram. Möjligheterna att distribuera och använda tekniskt vatten, bestående av renat avloppsvatten eller orenat vatten från sjöar och vattendrag, bör ses över.

Allmän spillvattenhantering

- Utbyggnad av avloppsreningsverk behöver ske i takt med befolkningsökningen eller vid ändrade lagkrav. I nuläget föreligger inget behov av att bygga ut befintliga anläggningar.
- Ett kontinuerligt arbete med att förbättra processerna på de allmänna avloppsreningsverken ska bedrivas för att säkerställa en fullgod rening av avloppsvattnet och minska antalet bräddningar. Speciellt bör behov och möjligheter till läkemedelsrening ses över. Idag är kommunens avloppsreningsverk inte byggda för att rena spillvattnet från läkemedel. De reningsmetoder som normalt används i dagens avloppsreningsverk bryter oftast bara ner lättnedbrytbara läkemedel. Behov för de allmänna

avloppsreningsverken kommer att omfattas av drift- och underhållsplanen som planeras att tas fram som en delplan till denna plan.

Allmän dagvattenhantering

- Ljungby kommun behöver ha en långsiktigt hållbar och robust hantering av dagvatten för att kunna hantera kraftiga flöden av dagvatten vid t ex skyfall. Åtgärder för omhändertagande och rening av dagvatten är därför en prioriterad fråga. I samband med framtagandet av verksamhetsplanen för dagvatten har åtgärdsområden för kommunens fortsatta arbete med dagvatten identifierats. Följande åtgärdsområden har identifierats:
 - Skapa en tydlig process med rutiner för dagvattenhantering i samhällsbyggnadsprocessen.
 - Kartlägga befintliga områden och identifiera åtgärdsbehov utifrån kapacitet och risker kopplat till förorening och översvämning samt känslighet hos recipient.
 - Säkerställa finansiering av dagvattenhantering och incitament för att bidra till hållbar dagvattenhantering.
- Ett långsiktigt arbete med skyfallsplanering bör bedrivas för hela Ljungby kommun. En skyfallskartering har tagits fram för Ljungby stad.
- Det finns ett behov av att bygga fler dagvattenanläggningar och magasin för fördröjning och till viss del även rening av dagvatten i kommunen för att avlasta ledningsnätet och minska risken för översvämningar.
- Det finns ett behov av att ta fram rutiner för skötsel av dagvattendammar i kommunen. Dessa rutiner planeras att tas fram inom ramen för drift och underhållsplanen, som planeras att tas fram som en delplan till denna plan.
- I samband med planering av dagvatten och nya industrier bör även hantering av släckvatten tas i beaktning.

Allmänna VA-ledningar

- I områden där kommunfullmäktige beslutat om nya verksamhetsområden byggs nya överföringsledningar för vatten och

avlopp eller lokala lösningar enligt aktuell lagstiftning och ekonomiska förutsättningar.

- En utbyggnad av VA-ledningsnätets kapacitet behöver ske för att kunna ansluta nya bostads- och industriområden till spillvattennätet. En förstudie har inletts där kommunen utreder möjligheterna till att anlägga en ny större överföringsledning (Västra ringledningen) för avledning av spillvatten från Ljungby tätort till Ljungby avloppsreningsverk.
- Ljungby kommun behöver ta fram en ledningsnätsmodell för dricksvatten och spillvatten. Ledningsnätsmodeller är en förutsättning för att få en god kännedom om ledningsnätet och för att planera underhåll och utbyggnad av systemet.
- För att upprätthålla VA-ledningsnätets funktion och driftsäkerhet krävs ett ständigt pågående arbete med underhåll och förnyelse. Behov av åtgärder, underhåll och förnyelse av ledningsnätet kommer att omfattas av drift- och underhållsplanen och förnyelseplanen, som planeras att tas fram som delplaner till denna plan.
- Det bör tas fram underlag som identifierar hur stora förlusterna av dricksvatten på ledningsnätet är och vilka ekonomiska konsekvenser det för med sig.
- I spillvattennätet förekommer problem med både tillskottsvatten och bräddningar, varför åtgärder behöver göras för att minska detta.
- En utredning bör genomföras för att identifiera områden där det saknas ledningsnät för dagvatten och om behov av utökade verksamhetsområden för dagvatten finns för dessa områden.

10.2 Enskild VA-försörjning

- Tillsyn och krav på åtgärder för små avloppsanläggningar i Ljungby kommun följer en befintlig plan. Målet är att innan 2026 utföra tillsyn på alla anläggningar som är uppförda innan 1998. Därefter sker tillsyn av anläggningar uppförda från och med 1999.
- Miljö- och byggförvaltningen kommer inte att prioritera tillsyn i områden med små avloppsanläggningar som kan komma att anslutas till allmänt avlopp inom rimlig tid.
- Generellt är tillsyns- och åtgärdstakten för små avloppsanläggningar låg och bör öka. Målet enligt HaV är att ha en årlig åtgärdstakt på minst 5 % av anläggningarna. Av det ges att tillsynstakten bör vara högre då alla tillsynsbesök inte renderar krav på åtgärder.
- Gällande utbyggnadsplan för allmänt VA ska ses över och uppdateras.
- Frivillig anslutning till överföringsledning och allmänna anläggningar för bostadshus belägna i anslutning till ett verksamhetsområde bör erbjudas.

10.3 Resurshushållning och kretslopp

- Ett kontinuerligt arbete med resurshushållning och energieffektivisering ska bedrivas för både den allmänna och enskilda vatten- och avloppshantering. En samordnad planering och utbyggnad av ledningsnätet samt utbyte till energieffektivare pumpar är exempel på ett sådant arbete.

10.4 Brand- och släckvatten

- Ljungby kommun behöver på en strategisk nivå beskriva hur planeringen av brandvattenförsörjning och omhändertagande av släckvatten ska fungera utifrån perspektiven hållbarhet, klimat och ekonomi. En planering för brandvattenförsörjning är nödvändig utifrån civilt försvar.

10.5 Behov av utredningar och planer

Nedan listas det behov av utredningar och nya planer som har identifierats i samband med framtagandet av denna VA-översikt.

- Vattenförsörjningsplan.
- Dagvattenplan inkl. skyfallsplanering.
- Behovsutredning av verksamhetsområden för dagvatten.
- Ledningsnätsmodell för dricksvatten och spillvatten.
- Drift-, underhålls- och förnyelseplan.
- Utredda hur stora förlusterna på dricksvattenledningsnätet är och vilka ekonomiska konsekvenser det för med sig.
- Åtgärdsplan för att minska andelen tillskottsvatten och antalet bräddningar i spillvattenledningsnätet.
- Utredda alternativ till dricksvattenanvändning och distribution av s k tekniskt vatten.
- Brand- och släckvattenplan.

Del 2 - VÄ-policy

Granskningshandling utställning 2024-02-12

Ljungby
kommun

Vatten och
Samhällesteknik AB

1. Inledning

Denna VA-policy är den andra delen i Ljungby kommuns vattentjänstplan. VA-policyn beskriver kommunens viljeinriktning och innehåller vägledande principer, strategier och mål för en långsiktigt hållbar VA-försörjning. VA-policyn (del 2) utgör, tillsammans med Del 1 VA-översikten, underlag för de ställningstaganden och åtgärder som redovisas i Del 3 VA-handlingsplanen, se figur 16.

Figur 16. Vattentjänstplanens tre delar.

Ljungby kommuns vattentjänstplan är ett strategiskt styrdokument som syftar till att skapa en långsiktigt hållbar vatten- och avloppsförsörjning samt god vattenstatus i hela kommunen. VA-planeringen omfattar hela kommunen, både den allmänna (kommunala) VA-försörjningen inom beslutade verksamhetsområden och den enskilda VA-försörjningen som ligger utanför de allmänna verksamhetsområdena.

Vattentjänstplanen bidrar till att nå de nationella och globala miljömålen samt de miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten som tilldelats enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Den är också ett viktigt underlag för kommunens översiktliga planering och har kommunens Översiktsplan 2035 som utgångspunkt.

Framtagandet av vattentjänstplanen har gjorts utifrån Havs- och vattenmyndighetens vägledning för kommunal VA-planering⁷ samt Svenskt Vattens vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-

⁷ Vägledning för kommunal VA-planering, Havs- och vattenmyndigheten, rapport 2014:1.

plan⁸. Delar av planen har medfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag) förmedlade av Länsstyrelsen i Kronoberg.

1.1 Workshop

I samband med framtagandet av denna VA-policy har en workshop genomförts, där såväl politiker som tjänstepersoner från Ljungby kommun har medverkat.

Identifierade styrkor, utmaningar, behov av satsningar och strategiska ställningstaganden i samband med framtagandet av VA-översikten har använts som utgångspunkt och diskussionsunderlag för workshopen. Utifrån resultatet av workshopen har kommunens vision och strategier för en långsiktigt hållbar VA-försörjning konkretiserats i denna VA-policy.

2. Övergripande mål

Kommunen ska:

- bedriva en långsiktigt hållbar VA-planering, utifrån miljö- och klimatmässiga samt ekonomiska förutsättningar, för både den allmänna och enskilda VA-försörjningen.
- genom sitt arbete med VA-planering bidra till att uppnå de i enlighet med vattendirektivet beslutade miljökvalitetsnormerna (MKN) för vatten.
- bedriva en förvaltningsövergripande VA-planering med en tydlig ansvarsfördelning inom kommunen.
- säkerställa att de allmänna VA-anläggningarna är driftsäkra, robusta och har ett tillfredsställande skydd. Anläggningarnas funktion ska upprätthållas och vid behov utvecklas och förbättras i den takt som krävs under hela drifttiden.
- säkerställa att beslutsunderlag för inriktningsbeslut och större VA-investeringar tas fram. Underlaget ska innehålla kostnadsnyttoanalys för vald lösning i ett långsiktigt perspektiv där framtida behov och klimatförändringar beaktas.
- sträva efter en hög miljö- och energimässig samt ekonomisk effektivitet inom den allmänna VA-försörjningen.

⁸ Vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan, Svenskt Vatten, rapport M152.

- säkerställa tillgången av resurser, såväl ekonomiska som tillgång på kompetens inom kommunen, för att kunna uppfylla vattentjänstplanens mål och åtgärder.
- samordna hanteringen av olika frågor relaterade till vatten och avlopp för att underlätta för utveckling och byggande i kommunen.
- se till att kommunens övergripande styrdokument står i samklang med denna VA-policy.
- bevaka och se framtida möjligheter till samordningsvinster för VA-försörjningen över kommungränsen.
- bistå med information och rådgivning om vatten och avlopp till allmänheten.

3. Allmän VA-försörjning

I Ljungby kommun är kommunen huvudman för samtliga allmänna vatten- och avloppsanläggningar.

3.1 *Allmän dricksvattenhantering*

Kommunen ska:

- prioritera allmänhetens försörjning av dricksvatten före andra intressen i samhället.
- bedriva en långsiktigt hållbar dricksvattenförsörjning inom de allmänna verksamhetsområdena.
- leverera dricksvatten på ett säkert sätt, i tillräcklig omfattning och av godkänd kvalitet. För att uppnå detta krävs uthålliga vattentäkter med god vattenkvalitet, väl fungerande anläggningar (vattenverk) och distributionssystem samt ett kontinuerligt underhåll och förnyelse av dessa.
- säkerställa att samtliga verksamhetsområden för vatten har tillgång till reservvatten.
- skydda de allmänna dricksvatten- och reservvattentäkterna från externa föroreningskällor, genom upprättade och aktuella vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter.

- öka förnyelsetakten för dricksvattenledningsnätet. Genom en ökad förnyelsetakt uppnås en bättre standard och därmed mindre risk för läckor.
- verka för att säkra tillgången på dricksvatten vid ett förändrat klimat och vid ett framtida ökat behov.
- arbeta för att ta fram alternativ till användning av dricksvatten för till exempel bevattning, spolning, tvätt och industrier.

3.2 Allmän spillvattenhantering

Kommunen ska:

- bedriva en långsiktigt hållbar spillvattenhantering inom de allmänna verksamhetsområdena.
- med hänsyn till hälsa och miljö, på ett säkert sätt avleda och rena spillvatten inom de allmänna verksamhetsområdena. För att uppnå detta krävs väl fungerade anläggningar (avloppsreningsverk) och distributionssystem samt ett kontinuerligt underhåll och förnyelse av dessa.
- arbeta för att, genom underhåll och förnyelse, minska tillskottsvattnet i spillvattenledningarna samt bräddning av dessa.
- verka för att förbättra reningsprocesserna och därmed kontinuerligt minska föroreningsbelastningen från de allmänna avloppsreningsverken till recipienten.
- öka förnyelsetakten för spillvattenledningsnätet. Genom en ökad förnyelsetakt uppnås en bättre standard och därmed mindre risk för läckor.
- bedriva ett löpande uppströmsarbete för att minska användning av oönskade ämnen och utsläpp av dessa till avlopp från hushåll och verksamheter.
- inte ansluta industriavlopp, som stör reningsprocessen, till det allmänna spillvattennätet.

3.3 *Allmän dagvattenhantering*

Kommunen ska:

- bedriva en långsiktigt hållbar dagvattenhantering inom de allmänna verksamhetsområdena.
- bedriva en säker dagvattenhantering och utforma dagvattenanläggningar och distributionssystem så att skador på byggnader, anläggningar samt natur- och kulturmiljöer undviks. För att uppnå detta krävs även ett kontinuerligt underhåll och förnyelse av både dagvattenanläggningar och distributionssystem.
- verka för en utbyggnad av dagvattenledningsnätet i de samhällen där det förekommer att dagvatten är kopplat på spillvattenledningsnätet.
- verka för att dagvatten ska tas omhand så nära källan som möjligt (lokalt omhändertagande, LOD) och därmed minska mängden dagvatten i ledningssystemen. Dagvattnet ska så långt det är möjligt återföras till mark (infiltration), sjöar och vattendrag utan att förorena dessa.
- klimatanpassa dagvattenhanteringen genom att utforma och konstruera dagvattenanläggningar så att de klarar av extrem nederbörd.
- verka för att kontinuerligt minska föroreningsbelastningen på recipienten från dagvatten.
- vid behov verka för att fördröja dagvatten så att flödena jämnas ut och belastningen på ledningsnätet samt risken för översvämningar minskar.
- utforma öppna dagvattenanläggningar så att de upplevs som ett positivt inslag och en resurs i den byggda miljön.
- undvika byggnadsmaterial och konstruktioner som kan förorena dagvatten.

4. Enskild VA-försörjning

Alla VA-anläggningar som inte är allmänna, är enligt lagen om allmänna vattentjänster enskilda. Det innebär att det är den enskilde fastighetsägarens ansvar att ordna med vatten och avlopp för sin fastighet. De enskilda anläggningarna kan omfatta endast en fastighet eller vara samordnade för två eller flera fastigheter.

Kommunen ska:

- genom tillsyn ställa krav på funktion för enskilda avloppsanläggningar enligt gällande riktlinjer.
- prioritera tillsyn på anläggningar där det gör mest miljönytta.
- tillhandahålla information om regler och krav för hur enskilda avloppsanläggningar ska vara ordnade.
- arbeta för att fastigheter med enskilda avloppsanläggningar ska ha en långsiktigt hållbar lösning.
- arbeta för ett långsiktigt hållbart och kretsloppsanpassat omhändertagande av slam från enskilda avloppsanläggningar.
- i tillsyn, prövning och planering prioritera områden i anslutning till vattenförekomster som riskerar att inte uppnå god ekologisk, kemisk eller kvantitativ status.
- stödja bildande av gemensamhetsanläggningar för VA i områden med bristfällig VA-försörjning och i nya fritidshusområden, där allmän anläggning inte planeras.

4.1 *Allmän VA-utbyggnad*

Kommunen ska:

- verka för att på sikt utöka verksamhetsområdet för allmänt VA inom ramarna för §6 i Lagen om allmänna vattentjänster och därmed säkra tillgången till dricksvatten av god kvalitet och uppnå en god rening av spillvatten.
- verka för att utbyggnaden av den allmänna VA-försörjningen sker i takt med behovet och ekonomiska förutsättningar för att underlätta tillväxt, byggande av bostäder och exploatering av verksamheter i kommunen.

- underlätta för VA-anslutning till överföringsledningar och allmänna anläggningar för bostadshus belägna i anslutning till ett verksamhetsområde.
- i väntan på samordnade VA-lösningar, verka för att enskilda/gemensamma avloppsanläggningar ska ha en godtagbar rening fram till dess att inkoppling till kommunalt avlopp sker.
- verka för att utbyggnad av allmän vattenförsörjning och allmän spillvattenhantering följs åt.

5. Resurshushållning och kretslopp

Kommunen ska:

- eftersträva en god och ständigt förbättrad energi- och resurshushållning inom både den allmänna och den enskilda VA-försörjningen.
- återföra näringsämnen i avloppsvattnet till kretsloppet om det kan ske utan att riskera negativ påverkan på mark, vatten, djurliv eller människors hälsa.

6. Brand- och släckvatten

Kommunen ska:

- verka för en sammanhållen planering för brand- och släckvattenhantering där brandskydd, miljöskydd och en säker dricksvattenförsörjning tillgodoses.
- beakta försörjning av brandvatten i samband med utbyggnad av dricksvattenförsörjningen.

Del 3 - VÄ-handlingsplan

Granskningshandling utställning 2024-02-12

Ljungby
kommun

Vatten och
Samhällesteknik AB

1. Inledning

Denna handlingsplan är den tredje delen i Ljungby kommuns vattentjänstplan. Syftet med VA-handlingsplanen är att ange hur kommunen anser att vatten- och avloppsförsörjningen ska anordnas i olika delar av kommunen. Handlingsplanen riktar sig både till kommunens egen organisation och till allmänheten, fastighetsägare och entreprenörer.

I denna del redovisas kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänt vatten och avlopp. Den långsiktiga planeringen omfattar ett antal åtgärder som utöver den löpande verksamheten bedöms som strategiskt viktiga för det fortsatta arbetet med vatten och avlopp samt en VA-utbyggnadsplan. Planen för VA-utbyggnad anger vilka områden med enskilda VA-anläggningar som kommunen planerar att ansluta till det kommunala VA-nätet och vilka områden som i nuläget fortsatt planeras att försörjas genom enskilda anläggningar eller via gemensamhetsanläggningar.

Denna handlingsplan är framtagen utifrån det faktaunderlag och den översiktliga behovsanalys som redovisas i Del 1 VA-översikten samt de strategier och riktlinjer som redovisas i Del 2 VA-policy, se figur 17. Behovsanalysen i VA-översikten utgår från den information som framkommit i arbetet med denna plan, men även från kommunens skyldigheter enligt aktuell lagstiftning och regelverk samt tidigare fattade beslut inom kommunen.

Figur 17. Vattentjänstplanens tre delar.

Ljungby kommuns vattentjänstplan är ett strategiskt styrdokument som syftar till att skapa en långsiktig hållbar vatten- och avloppsförsörjning samt god vattenstatus i hela kommunen. VA-planeringen omfattar hela kommunen, både den allmänna (kommunala) VA-försörjningen inom beslutade verksamhetsområden

och den enskilda VA-försörjningen som ligger utanför de allmänna verksamhetsområdena.

Vattentjänstplanen bidrar till att nå de nationella och globala miljömålen samt de miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten som tilldelats enligt EU:s ramdirektiv för vatten. Den är också ett viktigt underlag för kommunens översiktliga planering och har kommunens Översiktsplan 2035 som utgångspunkt.

Framtagandet av vattentjänstplanen har gjorts utifrån Havs- och vattenmyndighetens vägledning för kommunal VA-planering⁹ samt Svenskt Vattens vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan¹⁰. Delar av planen har medfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag) förmedlade av Länsstyrelsen i Kronoberg.

2. Plan för de allmänna och enskilda VA-anläggningarna

I tabell 4 nedan sammanställs de åtgärder som ska genomföras inom planperioden. Åtgärderna togs fram med hänsyn till resultaten av VA-översikten och behovsanalysen. I rubriken tidplan i tabell 4 anges vilket år åtgärden ska påbörjas, alternativt med vilket intervall åtgärden ska genomföras.

De angivna åtgärderna redovisas därefter, med en utförligare beskrivning, i bilaga 4. Det finns ett antal behov som inte omfattas av handlingsplanen då dessa ingår i det ordinarie arbetet eller i vattentjänstplanens delplaner. Framför allt avser detta åtgärder kopplade till drift och underhåll av VA-anläggningar eller förnyelse av ledningsnät. Åtgärdsplanering för ordinarie arbete sker både kontinuerligt och i samband med VA-planeringen.

I tabellen nedan används följande förkortningar:

KF:	Kommunfullmäktige
KS:	Kommunstyrelsen
KLF - KA	Kommunledningsförvaltningen, kommunikationsavdelningen
KLF - SBA:	Kommunledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsavdelningen
MBF:	Miljö- och byggförvaltningen, miljöavdelningen
TF-VA	Tekniska förvaltningen, VA- och renhållningsavdelningen
TF-RTJ	Tekniska förvaltningen, Räddningstjänsten

⁹ Vägledning för kommunal VA-planering, Havs- och vattenmyndigheten, rapport 2014:1.

¹⁰ Vägledning vid framtagande av vattentjänstplan – komplettering av VA-plan, Svenskt Vatten, rapport M152.

Tabell 4. Åtgärdsplan för de allmänna och enskilda VA-anläggningarna.

Nr	Åtgärd	Syfte och mål	Ansvar	Tidplan ¹¹
1	Rutin för VA-planering i planprocessen.	Tydliggöra organisation och ansvarsfördelning för arbetet med VA-planering inom kommunens samhällsbyggnadsprocesser.	KLF-SBA	2024
2	Informations- och kommunikationsplan.	Öka kunskapen och förståelsen om hur vi bäst tar hand om och värnar om vårt vatten Uppnå en minskad förbrukning av dricksvatten och föroreningsbelastning från avlopp på recipienter.	KLF - KA	Årligen och vid behov.
3	Översyn av tillstånd och vattenskydd för allmänna vattentäkter.	Säkerställa att de allmänna vattentäkterna har nödvändiga tillstånd och ett tillfredsställande skydd i form av beslutade och uppdaterade vattenskyddsområden med skyddsföreskrifter.	TF - VA	2024
4	Dagvattenplan inkl. skyfallsplanering.	Uppnå en långsiktigt hållbar dagvattenhantering.	KLF - SBA	2025
5	Utökad ledningskapacitet för avledning av spillvatten från Ljungby tätort.	Ökad kapacitet för avledning av spillvatten från Ljungby tätort för att anpassa ledningsnätet till en framtida förtätning av tätorten.	TF - VA	2023

¹¹ Med tidplan avses vilket år åtgärden ska påbörjas, alternativt med vilket intervall åtgärden ska genomföras.

Nr	Åtgärd	Syfte och mål	Ansvar	Tidplan ¹¹
6	Behovsutredning av verksamhetsområden för dagvatten.	Identifiera behov av utökade verksamhetsområden för dagvatten. Uppnä en hållbar dagvattenhantering.	TF - VA	2026
7	Ledningsnätsmodell för dricksvatten och spillvatten.	Identifiera VA-ledningsnätets kapacitet samt att få god kännedom om kommunens ledningsnät för att kunna planera underhåll och utbyggnad av systemet.	TF - VA	Arbete delvis påbörjat sedan tidigare. Omstart planeras ske 2024.
8	Ta fram producerad och debiterad mängd dricksvatten.	Identifiera hur stora förlusterna av dricksvatten på ledningsnätet är och vilka ekonomiska konsekvenser det för med sig.	TF - VA	2024
9	Åtgärdsplan för att minska andelen tillkottsvatten och antalet bräddningar i spillvattenledningsnätet.	Uppnä eller bibehålla miljökvalitetsnormerna för vatten i viktiga vattenförekomster. Minskad flödesbelastning på spillvattenledningsnätet och de recipienter dit avloppsvatten bräddas.	TF - VA	2025
10	Tillsyn och åtgärder av små avloppsanläggningar.	Uppnä eller bibehålla miljökvalitetsnormerna för vatten i viktiga vattenförekomster. Ökad tillsyns- och åtgärds-takt för små avloppsanläggningar.	MBF	Löpande.

Nr	Åtgärd	Syfte och mål	Ansvar	Tidplan ¹¹
11	Utreda alternativ till dricksvattenanvändning och distribution av sk tekniskt vatten.	Uppnå en ökad resurs-hushållning genom minskad användning av dricksvatten.	TF - VA	2024
12	Brand- och släckvattenplan.	Sammanhållen planering av brandvattenförsörjning och omhändertagande av släckvatten utifrån perspektiven hållbarhet, klimat och ekonomi.	TF - RTJ	2024
13	Uppföljning av vattentjänstplanen.	Att vattentjänstplanen ska efterlevas samt att lagkravet på omprövning vart fjärde år uppfylls.	KLF - SBA	Årligen

3. VA-utbyggnadsplan

3.1 Inledning och syfte

Enligt lagen om allmänna vattentjänster ska det i vattentjänstplanen ingå en VA-utbyggnadsplan som anger vilka områden med enskilda VA-anläggningar som kommunen planerar att ansluta till det kommunala VA-nätet och vilka områden som i nuläget fortsatt planeras att försörjas genom enskilda anläggningar eller via gemensamhetsanläggningar.

Syftet med denna VA-utbyggnadsplan är att ge kommunen ett långsiktigt underlag för planering och prioritering i sitt arbete med utbyggnad av vatten och avlopp.

3.2 Principer för VA-utbyggnad enligt §6 LAV

Enligt Vattentjänstlagen, LAV (Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster), är det kommunens skyldighet att ordna vattentjänster om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse. Ansvaret framgår av 6 § enligt följande:

6 § Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förut-sättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

I områden som inte kommer att omfattas av allmänt VA ordnas vatten- och avloppslösningar genom enskilda anläggningar. Även enskilda anläggningar ska uppfylla de krav som lagstiftning och miljökvalitetsnormer ställer. En viktig del i VA-planeringen är att peka ut de bebyggelseområden som ska försörjas genom allmänt vatten och avlopp, och i vilken turordning dessa utbyggnader ska ske, respektive de områden som fortsatt kommer att försörjas genom enskilda anläggningar.

Vid behovsbedömningen utreds dels om området utgör ”ett större sammanhang”, dels om en allmän anläggning behövs för att skydda människans hälsa eller miljö. Sista stycket i 6 § om godtagbara enskilda lösningar är ett tillägg som trädde i kraft 2023 och ska tillämpas för varje område som bedöms enligt LAV. Begreppet ”större sammanhang” har tidigare prövats i domstol och anses vara minst 20–30 fastigheter i normalfallet. Utbyggnad av allmänt VA för färre fastigheter kan komma i fråga när behovet är så pass stort att enbart en allmän anläggning kan lösa VA-frågan för området.

Behovsbedömningen görs för vattentjänsterna spillvatten och dricksvatten. För dagvatten görs bedömningen enligt punkt 2.6 i denna handlingsplan.

3.3 Beslutade utbyggnadsområden och pågående VA-utbyggnad

I tätorterna Bäck, Toftaholm, Hölminge, Finnatorp och Tannåker saknas i nuläget anslutning för allmänt vatten och avlopp, men politiskt beslut om verksamhetsområde för allmänt VA finns.

I Bäck pågår projektering och upphandling för anslutning av vatten och avlopp. Enligt kommunens tidplan planeras anläggning av ledningar ske 2023-2024 och omkring 2024-2025 planeras ledningarna vara klara att tas i bruk. Projektering pågår även för byggnation av en överföringsledning för vatten och avlopp mellan Ljungby och Bollstad, Bolmsö, samt för en anslutning till Toftaholm. Anläggning av överföringsledning till Bolmsö kommer att utföras i två etapper, medan ledningen till Toftaholm är uppskjuten. För etapp 1 närmar sig projekteringen slutskedet och samtidigt väntas ledningsrätt beslutas under 2023. Etapp 2 pågår projektering även under 2024. Till överföringsledningen kommer verksamhetsområdena Bollstad - Bolmsö, Finnatorp, Hölminge, Sjöhagen, Tannåker, Tallbacken - Mjälén att kopplas på. De befintliga vatten- och reningsverk inom verksamhetsområdena Bollstad - Bolmsö, Sjöhagen och Tallbacken - Mjälén planeras därmed att läggas ned.

3.4 Identifierade VA-områden

Denna VA-utbyggnadsplan utgår huvudsakligen från de identifierade områden som ingick i kommunens tidigare VA-plan från 2014. Dessa identifierade områden har i den tidigare VA-planen bedömts ha bristande enskilda VA-anläggningar och utifrån dessa genomförde kommunen en prioritering och bedömning som resulterade i en plan för VA-utbyggnad. Sedan föregående VA-plan har även samhället Erikstad identifierats som ett område med samlad bebyggelse.

Med utgångspunkt från de tidigare identifierade områdena inklusive Erikstad har en uppdaterad beskrivning och bedömning av utbyggnadsbehov genomförts av områdena. Denna beskrivning och bedömning av områdena har genomförts enligt metodiken som redovisas i kapitel 3.5 nedan.

3.5 Metodik för behovsbedömning och prioritering av områden

De identifierade VA-områdena har beskrivits och analyserats med hjälp av en modell som utgår från ett antal kriterier med koppling till faktorerna samhälle, miljö och hälsa. Utifrån kriterierna och 6 § i LAV har en bedömning av varje område gjorts om det utgör ett större sammanhang och om det finns ett behov av att ordna allmän VA-försörjning med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Vid bedömningen har särskild hänsyn tagits till om det finns förutsättningar att tillgodose behovet av VA-försörjning genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön enligt det nya kravet i §6 i LAV.

Kriterier för behovsbedömning

Samhälle

- Antal hus/hushåll.
- Förväntad samhällsutveckling och bebyggelsestryck (till exempel exploateringsplaner, detaljplaner, LIS-områden).

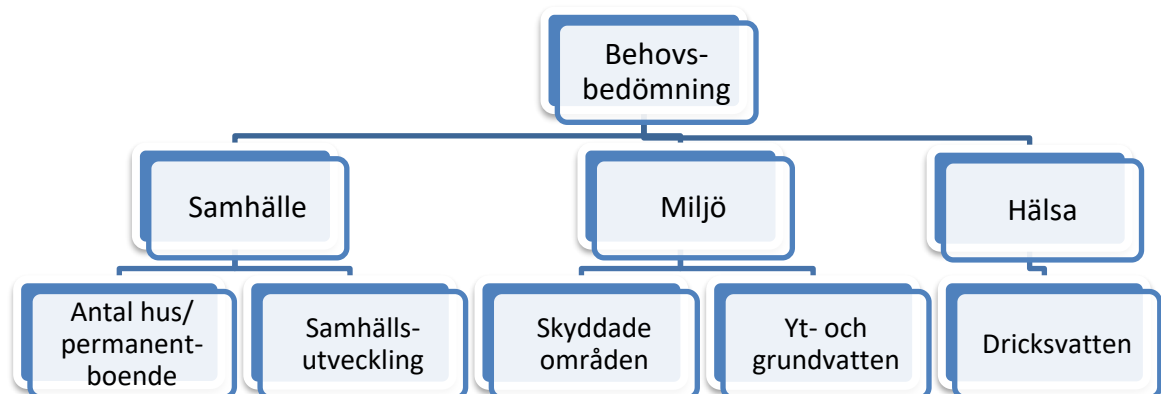
Miljö

- Närhet till skyddade områden (Natura 2000, vattenskydd mm).
- Risk för påverkan på yt- och grundvatten, recipientens känslighet.
 - Finns bebyggelse inom områden för hög skyddsnivå (skydd av känslig recipient).
 - Miljökvalitetsnormer för vattenförekomster (statusklassning/påverkanskällor).

Hälsa

- Status på dricksvatten (till exempel befintlig försörjning, kvalitets-/kvantitetsproblem, risk för förorening från avlopp).

I figur 18 nedan redovisas en schematisk bild över de övergripande kriterier som använts för bedömning av VA-områdena.

Figur 18. Kriterier för bedömning av VA-områden.

Typer av VA-områden

Utifrån behovsbedömningen har de identifierade VA-områdena klassats i fyra grupper (typområden) utifrån deras behov att ordna allmän VA-försörjning och möjligheten att tillgodose behovet med enskilda lösningar, se tabell 5.

Tabell 5. Typområden för identifierade VA-områden.

Typområde	Beskrivning
Utbyggnadsområde	Område som faller under 6 § LAV vilket innebär att kommunen har ansvar för utbyggnad av vatten och avlopp. För dessa områden planeras verksamhetsområde för allmänt vatten och avlopp (spillvatten) att upprättas.
Bevakningsområde	Område som kommer att bevakas om andra behov uppkommer avseende till exempel förändrad bebyggelse eller behov utifrån miljö och hälsa. Ny bedömning görs vid revidering av vattentjänstplanen.
Utredningsområde	Område som behöver utredas ytterligare utifrån kriterierna hälsa och miljö samt möjligheten för godtagbara enskilda lösningar.
Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar	Område som inte faller under 6 § LAV och där behovet av vatten- och avloppsförsörjning, med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön, kan tillgodoses genom enskilda VA-anläggningar.

3.6 *Beskrivning och behovsbedömning av identifierade VA-områden*

I tabell 6 nedan redovisas antal hus och bedömningen för kriteriet “större sammanhang” för identifierade områden. Bebyggelsen bör ha ett inbördes avstånd om maximalt 100 m. Det redovisas även antal personer som bor permanent i området vilket ger en hänvisning om områdets karaktär och dess framtida utveckling (omvandlingsområden) och som kan användas som en del i behovsbedömningen.

Tabell 6. Identifierade VA-områden och uppfyllande av "större sammanhang".

Område	Antal hus (cirka)	Antal permanentboende	"större sammanhang" (minst 20 hus, 100 m avstånd) enligt 6 § LAV
Bokholmen	15	5	Nej
Byholma och Grimshult	40	43	Ja
Erikstad	35	7	Ja
Flårens östra strand ¹²	8, 6, 14	6, 0, 26	Nej
Guddarp	15	24	Nej
Hamneda - Ryd	20	10	Ja
Hornsborg	20	49	Ja
Hovdinge	Gles bebyggelse		Nej
Kvänarp	45	27	Ja
Mjäryd	15	26	Nej
Målaskog	20	50	Ja
Näglinge ¹³	16, 10	7, 20	Nej
Nöttja	20	16	Ja
Odensjö	30	44	Ja
Rådala udde	9	-	Nej
Tofta	10	23	Nej
Torarp	45	2	Ja
Torpa, Räfte och Sunnertorpa ¹⁴	9, 20, 28	6, 16, 24	Ja ¹⁵
Torset	15	16	Nej
Tuna	25	42	Ja
Tutaryd	8, 7	23, 16	Nej
Vrå	20	22	Ja
Östraby	10	9	Nej

¹² Antalet fördelat på tre områden.¹³ Antalet fördelat på två områden.¹⁴ Torpa 9 bostadshus och 6 permanentboende, Räfte 20 bostadshus och 16 permanentboende, Sunnertorpa 28 bostadshus och 24 permanentboende.¹⁵ Samtliga områden utgör ett större sammanhang pga antalet hus eller anslutning till befintligt verksamhetsområde (Torpa).

I tabell 7-10 nedan redovisas beskrivning, behovsbedömning och vilken grupp (typområde) som området har tilldelats.

Tabell 7. Utbyggnadsområde.

Utbyggnadsområde		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Odensjö	Ca 30 hus, 44 permanentboende. Utpekad område i LIS-planen. Enligt planen finns möjlighet till utvidgning av campingen i Löckna. Dessutom kan ett fåtal bostäder byggas i anslutning till befintlig bebyggelse. Den centrala delen av området är också utpekad för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Området ingår i riksintresse för friluftsliv. Bebyggelsen utsträckt längs två vägar. Husen har enskilda slamavskiljare som är kopplade till gemensam infiltration i söder. Det finns en infiltration för den äldre bebyggelsen från 1990-talet och en nyare för planområdet Ljungbacken. 10 hus ligger inom område för hög skyddsnivå (100 m från Bolmen). Gemensamhetsanläggningarna har brister och uppfyller inte ställda miljökrav. Recipienter är grundvattenförekomsten Odensjöåsen, Odensjö, som är klassad med god kemisk och kvantitativ status samt Bolmen, som har måttlig ekologisk status på grund av växtplankton och bottenfauna. Växtplankton uppvisar näringsämnespåverkan och enskilda avlopp anges som en påverkanskälla (risk för övergödning). Ca 10 km till Lidhults verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang och föreslås som utbyggnadsområde. Befintliga gemensamhetsanläggningar fungerar inte på ett godtagbart sätt, vilket har pågått i flera år. Recipienten (Bolmen) är känslig och har måttlig status. Det föreligger även visst bebyggelsetryck så att situationen kan försämrats ytterligare.

Tabell 8. Bevakningsområde.

Bevakningsområde		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Erikstad	Ca 35 hus, 7 permanentboende. Utpekad område i LIS-planen ¹⁶ för bostadsbebyggelse eller olika verksamheter med anknytning av turism. Området ingår i riksintresse för friluftsliv (Vidösternområdet). Befintliga gemensamhetsanläggningar uppfyller inte ställda miljökrav. Recipient är sjön Vidöstern, som är klassad med måttlig ekologisk status bland annat på grund av fisk och växtplankton. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla (risk för övergödning). 18 hus ligger inom område för hög skyddsnivå (100 m från sjön). Ca 5 km till Vittaryds verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang och föreslås som bevakningsområde. Då befintliga gemensamhetsanläggningar i dagsläget inte uppfyller miljökraven bör utvecklingen bevakas och ny klassning göras vid nästa revidering av vattentjänstplanen. Överlag bedöms att VA-försörjningen bör kunna lösas med gemensamhetsanläggningar så länge områdets karaktär (fritidshusområde) inte ändras väsentligt.

Tabell 9. Utredningsområden.

Utredningsområde		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Torpa, Ränte och Sunnertorpa	Torpa: 9 hus, 6 permanentboende. Ränte: 20 hus, 16 permanentboende. Sunnertorpa: 28 hus, 24 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Utsträckt bebyggelse. Natura 2000 område (enligt art- och habitatdirektivet) ligger strax väster om Torpa. Recipient är grundvattenförekomsten Hinnerydsåsen, Torpa, som har god kemisk och kvantitativ status och Torpaån: sträcka Bolmän - Bäck från Mäen, som är klassad med måttlig ekologisk status på grund av försurning och hydromorfologi. Husen i Torpa och Ränte ligger i anslutning till befintligt verksamhetsområde i Torpa.	Samtliga områden utgör ett större sammanhang pga antalet hus eller direkt anslutning till befintligt verksamhetsområde (Torpa). Det ska utredas om förutsättningar finns för godtagbara enskilda lösningar för hela eller delar av området. Det ska också utredas om området eller delar av området kan anslutas till det befintliga verksamhetsområdet i Torpa. Ny klassning görs vid nästa revidering av vattentjänstplanen.

¹⁶ Plan för landsbygdsutveckling i strandnära områden.

Tabell 10. Områden där enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar förordas.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Bokholmen	Ca 15 hus, 5 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Det östra området är ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Det västra området är ett möjligt område för sammanhållen bebyggelse. Området ingår i riksintresse för friluftsliv. Sjönära läge vid Bolmen, som är klassad med måttlig ekologisk status på grund av växtplankton och bottenfauna. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla (risk för övergödning). Området ligger inom vattenskyddsområde för Bolmen. 10 hus ligger inom område för hög skyddsnivå (inom 100 m från Bolmen eller anslutande vattendrag). Tätt mellan fastigheternas enskilda dricksvattenbrunnar och avlopp. Ca 3 km till Angelstad verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av allmänt vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.
Byholma och Grimshult	Ca 40 hus fördelat på två områden, 43 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Bebyggelsen utsträckt längs vägen. Området ligger inom vattenskyddsområde för Bolmen. Recipient är grundvattenförekomsten Hinnerydsåsen, Torpa som är klassad med god kemisk och kvantitativ status. Någon fastighet har troligtvis utsläpp till diken, som står i förbindelse med Bolmen som har måttlig ekologisk status. Ca 8 km till Skeens verksamhetsområde och 10 km till Lidhults verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Flårens östra strand	Ca 25 hus fördelat på tre områden, 32 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området ingår i ett sammanhängande område för grönstruktur enligt översiktsplan 2035. Område 2 kan vara ett framtida område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Några samlingar med hus har gemensamt avlopp. Recipient är sjön Flåren, som är klassad med måttlig ekologisk status på grund av växtplankton och morfologiska förändringar. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla (risk för övergödning). Ca 6 km till Lagan-Åby verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av allmänt vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.
Guddarp	Ca 15 hus, 24 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området är ett utpekat område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Recipient är Kåtån: sträcka Kösen-Flyxen som rinner ca 700 m öster om området. Kåtån är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk/vandringshinder och morfologiska förändringar. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla (risk för övergödning). Ca 6 km till Lagan-Åby och Hölminge verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av allmänt vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.
Hamneda – Ryd	Ca 20 hus, 10 permanentboende. Ett antal obebyggda tomter finns. Området är ett utpekat område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Området ligger med närhet till Hornasjön, som inte är en klassad vattenförekomst. Hornasjön avvattnas till Lagan, vars ekologiska status är måttlig med avseende på fisk och hydromorfologi. Ca 4 km till Hamneda verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Hornsborg	Ca 20 hus, 49 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området är ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Torstesjö vattenförrättning berörs. Närhet mellan enskilda avlopp och dricksvattenbrunnar. Något hus har haft problem med dricksvattenkvaliteten. Recipient är grundvattenförekomsten Ljungbyåsen, som är klassad med god kemisk och kvantitativ status. Ca 7 km till Hamneda verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.
Hovdinge	Gles bebyggelse. Området ingår i ett sammanhängande område för grönstruktur enligt översiktsplan 2035. Området är utpekade som ett möjligt område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Området omges av många värdefulla våtmarker. Recipient är Kåtån: sträcka Kösen-Flyxen, som är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk/vandringshinder och morfologiska förändringar. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla. Ca 1,5 km från Hovdinge till Ljungby verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av allmänt vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö. Det finns förutsättningar att anlägga en gemensamhetsanläggning för spillvattennätet och anslutning till överföringsledning för spillvatten.
Kvänarp	Ca 45 hus, 27 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Fritidshusbebyggelse med gemensamt vatten, men med enskilda avlopp. Recipient är sjön Flåren, som är klassad med måttlig ekologisk status på grund av växtplankton och morfologiska förändringar. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla. Ca 5 km till Lagan-Åby verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Mjäryd	Ca 15 hus, 26 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området är ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt plan- och bygglagen (PBL). Recipient är grundvattenförekomsten Ryssbyåsen, Ivla, som är klassad med god kemisk och kvantitativ status och Lillån: sträcka Hängasjön - Klövarydssjön (Prästebodaån), som är klassad med måttlig ekologisk status avseende fisk och hydromorfologi samt näringsämnen. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla. Området ligger nära Södra Ljunga verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.
Målaskog	Ca 20 hus, 50 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området ingår i ett sammanhängande område för grönstruktur enligt översiktsplan 2035. Området är också ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Södra delen av området gränsar till Målaskogsbergs naturreservat. Recipient är Lilla Helge å: sträcka Östersjön -Tjurken (Kvarnbäcken), som är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk och hydromorfologi. Ca 6 km till Ryssby verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö. Naturreservatet bedöms inte påverkas av bebyggelsen.
Näglinge	Ca 25 hus men uppdelat på två områden, 27 permanentboende. Utpekade område i LIS-planen för bostäder. Området kan också användas till olika former av turistverksamhet i anslutning till badplatsen. Det södra området (område 2) är även ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Små tomter där förutsättningarna för enskild VA-försörjning är dåliga. Recipient är sjön Kösen, som är klassad med god ekologisk status. Ca 1,5 km till Angelstad verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Nöttja	Ca 20 hus, 16 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Gles bebyggelse med närhet till Bolmån, som ingår i blåstrukturen i översiktsplanen 2035. Området är också ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Bolmån är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk och hydro-morfologi. Ca 1,5 km till Flymossens naturreservat. Ca 7 hus ligger inom område för hög skyddsnivå (50 m från ån). Ca 6 km till Hamneda verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.
Rådala udde	Området utgörs av en stugby med 9 stugor. Inga permanentboende. Utpekade område i LIS-planen för bostäder, men i anslutning till badplatsen kan även olika former av turistverksamhet vara möjlig. Området är även utpekade som ett möjligt område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Gemensamhetsanläggning finns, den ligger inom område för hög skyddsnivå. Recipient är sjön Kösen som har god ekologisk status. Ca 3 km till Angelstad verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.
Tofta	10 hus, 23 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området ingår i ett sammanhängande område för gröstruktur enligt översiktsplan 2035. Recipient är Kåtån: Sträcka Kösen-Flyxen, som är klassad med måttlig ekologisk status med avseende på fisk/vandringshinder och morfologiska förändringar. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla. Ca 1 km från Tofta till Ljungby verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov finns med hänsyn till hälsa eller miljö. Det finns förutsättningar att anlägga en gemensamhetsanläggning för spillvatten-nätet och anslutning till överföringsledning för spillvatten.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Torarp	<p>Ca 45 hus, 2 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området ingår i riksintresse för friluftsliv. Flertalet fastigheter har slutna tankar för toalettavatten, medan BDT-vatten infiltreras på respektive tomt. Gemensam dricksvattenförsörjning (gemensamhetsanläggning). Enskilda avlopp ligger inom område för hög skyddsnivå. Området ligger inom vattenskyddsområde för Bolmen. Recipient är grundvattenförekomsten Hinnerysåsen, Torpa, som har god kemisk och kvantitativ status och Bolmen, som har måttlig ekologisk status pga växtplankton och bottenfauna. Växtplankton uppvisar näringsämnespåverkan och enskilda avlopp anges som påverkanskälla. Ca 10 km till Lidhults verksamhetsområde.</p>	<p>Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.</p>
Torset	<p>Ca 15 hus, 16 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området gränsar till ett sammanhängande område för grön- och blåstruktur enligt översiktsplan 2035. Södra delen av området är utpekad för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Området ingår i riksintresse för friluftsliv och gränsar till våtmarksinventerat område samt riksintresse för naturvård i öst. Bergaåsen vattenskyddsområde ligger ca 200 m öster om området. 3 hus ligger inom område för hög skyddsnivå. Recipient är grundvattenförekomsten Bergaåsen, Trotteslöv, som är klassad med god kemisk och kvantitativ status och sjön Vidöstern, som har måttlig ekologisk status på grund av fisk och växtplankton. Enskilda avlopp anges som påverkanskälla. Närhet till befintlig överföringsledning mellan Ljungby och Vittaryd/Dörarp. Ca 1,5 km till Vittaryds verksamhetsområde.</p>	<p>Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö. Det finns förutsättningar att anlägga en gemensamhetsanläggning för spillvattennätet och anslutning till överföringsledning för spillvatten.</p>

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Tuna	Ca 25 hus*, 42 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området gränsar i öster till ett sammanhängande område för grön ¹⁷ - och blåstruktur ¹⁸ enligt översiktsplan 2035. Området är även ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL och gränsar till riksintresseområde för naturvård i öster. Recipient är grundvattenförekomsten Ryssbyåsen, Ryssby, som är klassad med god kemisk och kvantitativ status och Ryssbysjön, som är klassad med måttlig ekologisk status bland annat på grund av näringsämnen. Ryssby verksamhetsområde ligger i anslutning till områdets norra del.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.
Tutaryd	Ca 15 hus uppdelat på två områden, 39 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Både väster och öster om området finns värdefulla våtmarksområden ¹⁹ . Norr om väg 25 finns ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse och söder om väg 25 finns två framtida områden för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Ett fåtal hus ligger inom område för hög skyddsnivå (inom 50 m från Storesjö). Recipient är grundvattenförekomsten Ryssbyåsen, Tutaryd, som är klassad med god kemisk och kvantitativ status. Närhet till befintlig överföringsledning. Ca 5 km till Ljungby verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov finns med hänsyn till hälsa eller miljö. Våtmarksområdena bedöms inte påverkas av bebyggelsen. Det finns förutsättningar att anlägga en gemensamhetsanläggning för spillvatten-nätet och anslutning till överföringsledning för spillvatten.

¹⁷ Utgörs av större sammanhängande områden med höga naturvärden, vilka är viktiga för både växt- och djurliv och människors möjlighet till rekreation.

¹⁸ Utgörs av de sjöar som har högst natur- och rekreationsvärden och med dem sammankopplade vattendrag.

¹⁹ Källa: Länsstyrelsens våtmarksinventering.

Enskilda lösningar eller gemensamhetsanläggningar		
Område	Beskrivning	Behovsbedömning
Vrå	Ca 20 hus, 22 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området är ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Området ingår i LIS-området för Krokån. Enligt planen är vissa ställen längs Krokån lämpliga för anläggningar som gynnar turism och friluftsliv, även en viss exploatering för bostäder kan ske. Området är en del i vattenförrättningen för Krokån. 10 enskilda avlopp ligger inom området för hög skyddsnivå (100 m från Krokån). Recipient är Krokån: sträcka Blankan-Kråkesjön, som är klassad med otillfredställande ekologisk status på grund av fisk och hydromorfologi. Ca 10 km till Lidhults verksamhetsområde.	Området utgör ett större sammanhang, men det bedöms att enskilda lösningar är godtagbara med hänsyn till hälsa och miljö.
Östraby	Ca 10 hus, 9 permanentboende. Inga exploateringsplaner. Området är ett utpekade område för sammanhållen bebyggelse enligt PBL. Recipient är sjön Kösen, som är klassad med god ekologisk status. 2 hus ligger inom område för hög skyddsnivå (50 m från sjö). Ca 6 km till Skeens verksamhetsområde.	Området utgör inget större sammanhang och det bedöms att inget behov av utbyggnad av vatten och avlopp finns med hänsyn till hälsa eller miljö.

I figur 19 nedan redovisas en översiktlig kartbild över de identifierade VA-områdena och vilken grupp (typområde) de har tilldelats.

Figur 19. Översiktskarta utbyggnadsplan.

●	Verksamhetsområde beslutad
●	Utbyggnadsområde
●	Bevakningsområde
●	Utredningsområde
●	Enskild VA/Gemensamhetsanläggning
▨	Verksamhetsområde vatten
▨	Verksamhetsområde spillvatten

3.7 Prognos för VA-utbyggnad

I tabell 11 redovisas en översiktlig prognos för pågående (se kapitel 3.3) och framtida utbyggnad av vatten och avlopp.

Inför planerad utbyggnad av vatten och avlopp sker för varje område en fördjupad utredning och projektering. Utifrån detta genomförs en upphandling av genomförandet av VA-utbyggnaden. Projekterings- och utbyggnadsfasen påbörjas normalt efter att beslut om verksamhetsområde har tagits av Ljungby kommun. I beslutet anges vilka fastigheter som ska ingå och vilka vattentjänster varje fastighet ska få.

Tabell 11. Översiktlig prognos för VA-utbyggnad 2024-2036.

Utbyggnad påbörjas (år)	Område	Kommentar
2024	Bäck	Beslutat verksamhetsområde för VA. Pågående projektering och upphandling för VA-utbyggnad.
2026	Hölminge	Beslutat verksamhetsområde för VA. Pågående projektering för VA-utbyggnad.
2026	Finnatorp	Beslutat verksamhetsområde för VA. Pågående projektering för VA-utbyggnad.
2027	Tannåker	Beslutat verksamhetsområde för VA. Pågående projektering för VA-utbyggnad.
2028	Toftaholm	Beslutat verksamhetsområde för VA. Pågående projektering för VA-utbyggnad.
2030	Odensjö	Föreslaget utbyggnadsområde.

3.8 Finansiering VA-utbyggnad

Kostnader för utbyggnad av allmän VA-anläggningar finansieras genom VA-taxans anläggnings- och brukningsavgifter. Anläggningsavgiften, som är en engångsavgift som respektive fastighetsägare betalar när förbindelsepunkt har förmedlats, kan täcka hela eller delar av den faktiska kostnaden för anslutningen. Hur stor täckningsgrad som anläggningsavgiften ska ha, och hur stor del som istället belastar hela VA-kollektivet i nivån på brukningsavgifter är ett politiskt beslut. Det är också möjligt att besluta om finansiering från skattekollektivet för att ha låga anläggningsavgifter.

För planerade utbyggnadsområden och innan beslut om verksamhetsområden fattas tas kostnadskalkyler fram. Investeringar för nya verksamhetsområden införlivas i VA-verksamhetens övriga investeringsplan och VA-taxan (anläggnings- och brukningsavgifter) anpassas vid behov.

3.9 I väntan på allmänt VA

För områden där samordnade allmänna VA-lösningar ska genomföras är det viktigt att ta ställning till, och informera om, hur VA-frågorna och bygglov ska hanteras till dess att utbyggnad sker.

Vid bygglovs- eller anmälningspliktiga åtgärder accepteras tillfällig enskild VA-lösning med godkänd teknik under förutsättning att:

- samordnad VA-lösning planeras att utföras inom 12 år.
- att fastighetsägaren förbinder sig att ansluta till allmän anläggning, så snart det blir möjligt.

Krav på nya förbättrade avloppslösningar ställs endast när bygglovs- eller anmälningspliktiga åtgärder planeras, och samordnad VA-lösning förväntas dröja mer än 4 år. En förutsättning för att undgå sådana krav är att fastighetsägaren i skriftliga avtal förbinder sig att ansluta till den samordnade VA-försörjningen så snart det blir möjligt.

Referenser

Kommunala underlag och styrdokument

- Allmänna bestämmelser för brukande av den allmänna vatten- och avloppsanläggningen i kommuner i Kronobergs län, 2008
- Bostadsförsörjningsprogram – Riktlinjer för bostadsförsörjning i Ljungby kommun, 2023
- Handlingsplan Klimatanpassning, Kommunstyrelsen, 2017
- Handlingsprogram för skydd mot olyckor 2023–2026, Kommunfullmäktige, 2022
- Klimat- och energiplan, Kommunfullmäktige, 2020
- Policy för hållbar utveckling, Kommunfullmäktige 2018
- Policy för klimatanpassning, Kommunfullmäktige, 2020
- Riktlinjer enskilda avlopp, Miljö- och byggnadsnämnden, 2006 och 2010
- Råd och riktvärden vid utsläpp av avloppsvatten från industrier och andra verksamheter anslutna till kommunalt avlopp, Tekniska förvaltningen, 2018
- Skyfallskartering Ljungby stad, DHI, 2023
- VA-plan för Ljungby kommun, Kommunstyrelsen 2013
- Verksamhetsplan för dagvatten, Kommunstyrelsen, 2020
- Verksamhetsplan för hållbar utveckling, Kommunstyrelsen, 2014

- Verksamhetsplan för klimatanpassning, Kommunstyrelsen, 2020
- Verksamhetsplan – Krav på oljeavskiljare, Miljö- och byggnadsnämnden, 2015
- Översiktsplan Ljungby kommun 2035, Kommunfullmäktige, 2022

Lagar och föreskrifter

- Anläggningslagen (bildande av gemensamhetsanläggningar, 1973:1149)
- Föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet (MSBFS 2021:1)
- Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412)
- Lagen om skydd mot olyckor (2003:778)
- Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter (LIVSFS 2017:2)
- Miljöbalken (1998:808)
- Plan- och bygglagen (2010:900)
- Säkerhetsskyddslagen (2018:585)

Regionala styrdokument

- Klimat- och sårbarhetsanalys Kronobergs län, Länsstyrelsen, 2022
- Lågpunktskartering Kronobergs län, Länsstyrelsen
- Regional handlingsplan för klimatanpassning, Länsstyrelsen, 2016

- Regional utvecklingsstrategi – Gröna Kronoberg 2025, Region Kronoberg, 2015 och därefter aktualiserad 2019
- Regional vattenförsörjningsplan för Kronobergs län, Länsstyrelsen, 2008
- Regional årlig uppföljning av miljömålen, Länsstyrelsen, 2022 (revideras årligen)
- Vägen framåt – Åtgärdsprogram för miljömålen i Kronobergs län 2019–2025, Länsstyrelsen, 2019

Rapporter och vägledningar

- Avledning av dag-, drän- och spillvatten, Publikation P110, Svenskt vatten, 2016
- Distribution av dricksvatten, Publikation P114, Svenskt Vatten, 2020
- Klimatologi Nr 27, SMHI, 2015
- Planering för brand- och släckvatten – Erfarenheter från några kommuner, Svenskt Vatten utveckling rapport Nr 2021-16
- Strategisk miljöbedömning – miljöbedömning för planer och program, naturvardsverket.se
- Vägledning för hållbar dagvattenhantering, naturvardsverket.se
- Vägledning för kommunal VA-planering, Havs- och vattenmyndighetens rapport 2014:1
- Vägledning om inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden, Havs- och vattenmyndigheten, Rapport 2021:4

- Åtgärdsprogram i Västerhavets vattendistrikt 2021–2027, vattenmyndigheterna.se
- Åtgärdsprogram i Södra östersjöns vattendistrikt 2021–2027, vattenmyndigheterna.se

Webbsidor

- Globala målen, globalamalen.se
- Livsmedelsverket, livsmedelsverket.se
- Naturvårdsverket, naturvardsverket.se
- SMHI, smhi.se
- Svenskt Vatten, svensktvatten.se
- Sveriges geologiska undersökning (SGU), sgu.se
- Sveriges miljömål, sverigemiljomal.se
- VISS (Vatteninformationssystem Sverige), viss.lansstyrelsen.se
- Översvämningssportalen, msb.se